

דכל דבר שספק לו אם נעשה המעשה או לא לריבים אהמה
 להעמיד הדבר על חוקתו הראשונה כמו בנשים דמוקמינן
 אחוקה ולא אמרינן כלל ליה שיטורה, אבל בספק פלוגתא
 דדכוותא איך שייך לומר לוקמי חוקה כרי בשביל החוקה
 לא ישתנה דין וכבר השתמשו בסברה זו רבוסינו האחרונים
 המל"ט והגרמ"ה ועוד כמה מה"ג, ובפרט שהעבד לוח דאין
 לו ספק בדין כלל ובכור לו דין כהר"ם והספור, ואך בוק
 דברי כהקל"ה לא גסירין לי פעני בדעת יש לי ראייה
 ברורה כי רש"י ז"ל לא סבר כהקל"ה והוא דאמרינן במס'
 גיטין (דף ח' ע"ב) הכותב כל נכסיו לעבדו ילא בן חורין
 שייך קרקע כל שכוול לא ילא ב"ה ופירש"י הטעם דכיון
 דנחית לשירותא אמרינן דשייר נמי לעבד ושם בדף ס' אמר
 רב נחמן אמר"ה שקילס ר' יוסי אח ר"ש הל' כר"מ דלא ילא
 לחירות משום דאמרינן כיון דנחית לשירותא שייך להעבד ג"כ,
 ופריך מר"ב דאמר שכיב מרע שכתב כל נכסיו לעבדו ועמד
 חוזר בנכסים ואינו חוזר בעבד שפיר ילא עליו שם ב"ה,
 אלא אמר רב אחי הסם טעמא טעמא משום דלאו כרות גיטא
 הוא ופירש"י ד"כ אלא טעמא משום דלאו כרות גיטא
 הוא דבני אשה כתיב ספר כריתות ושחרור עבדים גמרי לה
 לה מאשם דכתיב חופשה לא נתן לה וכתיב וכחב לה וכתי
 בהו כריתות וכיון דאיבא לתימר דשיירא דהא נחית לשירותא
 וכו' לא הוהו כחוק המנהג דלא כתיב ליה עלמך ונכסין
 קמין לך לאו כריתות גמור הוא אבל היכא דלא שייך כי
 כהא הוי כריתות ללאה ונשתמד ששכ אחת כל זמן שלא
 חזר ושכ אינו יכול לחזור שקדשו השם ובני מילתיה דרבה
 בעבד שהביא גיטו כרות גיטא הוא ונהי דנכסים לא קנה
 דבני קיום אבל עלמו קנה לפליגין דיבורא :

והנה קשה לדברי רש"י דלאו כריתות הוא משום כיון
 דנחית לביורא מספקין אולי שייך גם להעבד, א"כ
 לא לריבין לטעמא משום דלאו כרות גיטא הוא ואפילו אם
 לא ילפינן עבד מאשה בגירסא שזה דלה לם ג"כ אינו יולא
 לחירות, דברי ספיקא הוא אם היחה בוונתו לשייר העבד
 או לא ולוקמינן בחוקה מר"ה קמא וכדעם הקל"ה דפסיסחו
 בספיקא לאו כלום הוא וה"כ איך ילא לחירות, וגם הסומ'
 שם שהשינו על רש"י לא מהאי טעמא השינו על רש"י
 וע"כ הלגולי הטעם דילפינן עבד מאשה בגז"ש כיה העבד
 יולא לחירות אף דעכפיקין אולי שייך להעבד בעלמו עכו'
 יולא לחירות וכעשם מבוט דהעבד מוחזק בעלמו ודילמא לא
 שייך להעבד וסוי כמו מחוסר גט שחרור דטוין אם רבו
 ועושה אותו ב"ה ודלא כהקל"ה בגל' דברי לשעבד בעבד לא
 אפשר שהרי הוא תפוס בגופו ויד המוחזק על העליונה,
 ועמילא נעשה ב"ה למשנה אחרונה וה"כ סיה משוחרר והנה
 בבדייחא אמרינן דלא ילא ב"ה ולכן הוכחה רב אחי לומר
 דאינו ילא ב"ה משום דלאו כרות גיטא הוא א"כ מוכח
 דלא כהקל"ה וכרי בררע ראייה מוכרתה מרש"י ותוס' דלא
 כהקל"ה ופסיסח מספק מועיל בעבד על גופו של עבד :

עוד ג"ל ראייה ברורה דלא כהקל"ה ומכיה שהעבד תפוס
 בגופו אפילו היכה דפסיסחו בספק וכו' דאיחא בש"ס
 ב"מ (י"ט ע"ה) ח"ד מלא שער שחרור בשוק בזמן שהרד
 מודה יחזיר לעבד אין הרב עודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה
 ופריך ש"ס בזמן שפרע מודה יחזיר לעבד ואמאי ניתוס
 שמה כתב ליה ליתן כניסן ולא נתן עד חשתי ואלו עבד
 וקנה ככסין מניסן ועד חשתי ואלו הרב זכנינו ומפיק ליה
 לשחרור דכתיב בניסן וקא פריך לקוחות שלא כדין, ומשני
 דכי אחי למיערק אמרינן ליה אייתי ראייה אימתא מסא
 שחרור לידך :

ומעודי סיה קאיא לי על לפון סג"ס דפריך בגמרא
 יחוש שמה כתב ליתן ליה בניסן כולל ואלו
 עבדה וקנה נכסין למה לא הקל"ה סג"ס על העבד גופא
 סימן לו שער שחרור שכתוב בו בניסן ולא נתנו עד חשתי
 ואלו הרב זכני לעבד לאחר ופסה יתן להעבד שער
 שחרור ויפיק אם העבד מהלקוחות שלא בדין ומלמדי הקדשיא
 בשיפס מקובלה, ואמרינן לתרן לפי דברינן סקולמיס
 דחפסיסחו על העבד שפוסם הוא בגופו מועיל לו אפילו אם
 חפסיסחו כספיקא א"כ לא יוכל סג"ס להקשות על העבד
 בעלמו שיטרוף עלמו מהלוקח בשער זה שלא כר"ם דלפינן
 עבד עלמו אפילו אם אין הרב מודה שגל מיד העבד ג"כ
 הוא עפקיע עלמו מהלוקח אחרי כי נמלא שער שחרור כסוב
 מתמן הראשון קודם שקנהו הלוקח והעבד כוסן כי ממנו נפל
 שער זה ולכן לא ידעינן האמת ממילא העבד שהוא תפוס
 בגופו מפקיע עלמו מיד רבו, וה"כ לפינן העבד בעלמו אין
 כ"מ אם הרב מודה או אינו מודה, ולכן פריך סג"ס לפינן
 נכסיו שקנה העבד שזה אינו ביד העבד, וכ"ו יחא אם
 נאמר דלא כהקל"ה סימן פ"ה בגל' דעבד אינו מועיל
 חפסיסחו שהוא תפוס בגופו מספיקא א"כ שפיר מיושב סוגיין
 בדברינן אבל לדברי הקל"ה חקשה כולל א"כ יש לנו ראייה
 מכאן ג"כ דלא כהקל"ה :

ואתרי דברנו דלא כהגאון הקל"ה ח"כ בנידון שהלוינו
 הדבר פשוט דאף אם התנה הרב עם העבד ע"מ
 שמעשה ידך שלי ג"כ הוי משוחרר מספק דלסר"ה"ש וכו' ור
 והב"י והגרמ"ה אין זו שיעור אלא תנאי, ואמרי דהעבד תפוס
 בגופו א"כ מפקיע עלמו ממלאכה וממילא רבו משחררו
 שחרור גמור אח"כ דאף בלא שחרור מחדש נקרא ג"כ
 מחוסר גט שחרור ומחוסר גט שחרור למשנה אחרונה כופין
 רבו לשחררו, זה פשוט דכ"ו אם שחררו בשער מפליגין בין
 אם אער ע"מ שמעשה ידך שלי ובין אם אער ע"מ שסמן לי
 מעשה ידך אבל אם שחררו בכסף אפילו אם אמר ע"מ
 שמעשה ידך שלי ואפילו להרמנ"ן מ"מ הוי משוחרר דדינא
 הוא המשחרר חזי עבד ע"י כסף נמי משוחרר הוא אם
 פשוט ואין צריך לפנים אף הואיל דאט עסוקין בזה כתבנו
 גם אם זה :

וראיית בירושלמי פרק מי שאלחו בנג' ג', תמן מניק
 סכופג נכסיו לבניו לריך שיכתוב מהיום ולאחר
 מוחו דברי ר' יודא ר' יוסי אומר אינו לריך מאי עמיה של
 ר' יוסי זמנו של שער מוכיה עליו ר' שמעון בן יקיס אפיל
 עובדה קומי רבי יוחנן מהיום נאחר מיסה מתנתו מחנה
 מהיום ולאחר מיסה אינו גט וע"ש הפירוש בפ"מ שחמה דבי
 שמעון מאי שנה הכה ומאי שנה הכה ומתלרו ליה חברייא
 בשם רי"ח אינה איכרסה וסק"ע גורם אינה אוכרסה פירשו
 שאינה שוים מחנה לגט, ומפרש ר' זעירא בשם ר' יוחנן
 אינה בגיטין אינה כמחנה פירוש אינה שוים ואמר ר' אילא
 במחנה מכיון שאמר מהיום מחנה גמורה היא ללאה דבר
 כתב כה לאחר מיסה לשייר לו אכילת פירות ובגיטין מכיון
 שכתב מהיום בגט כרות גיטא הוא לאיזם דבר כתב כה
 לאחר מיסה לשייר לו אגופה אמר ר' בוק בר כסנא קומי ר'
 אילא לשייר לו מעשה ידיה אמר ליה לא מליט אשה נבואה
 לזה ומעשה ידיה אה וסוה ר' זעירא מקלם ליה ולוח ליה
 ברייה דאורייתא אף בגט שחרור בן כרי גט שחרורך מעכשיו
 לאחר שלשים יום על דעתיה דרבי כרי זכ גט על דעתיה
 דרבנן אינו גט אף בהפקר בן שרי מוכרתה מעכשיו לאחר
 שלשים יום על דעתיה דרבי מוכרתה על דעתיה דרבנן
 אינה מוכרתה אף בהקדש בן כל עמא מודיי אמירתו
 לגבות

לגבס כפסולתו לפדיוס חף כקדושתו כן חשבה חרי רבי
ואמר מקודשת קדושתו גמורין :

ונראה מהירושלמי דלא אפשר לשייר מעשה ידיה של
אשה ושל עבד, ולכאורה סדבר סמוך למע לא
יכול לשייר לעצמו מעשה ידי אשה ומעשה ידי עבד, ואי
מסוה דאגידה ביה ולא הוי כריסוה הלא בהנאה לא אגידה
גביה ואטוילי ביה אמר פ"ט שלא פשתי יין כל ימי מ"י הוי
לפ גמור כמפורש בדברי רבא גיטין דף פ"ג ובש"ס פ"ט ח"ט
סימן קמ"ג וא"כ לרבי דסבר במסיוס ולאמר מיסיה דהוי גט
דפאה כוי ח"כ ודאי קשה למע חינו טוב גט למתנה וכמו
כן לרבנן ג"כ אפשר להקשות למע לא ינמא שטיה כוונתו
למעשה ידיה של האשה, וראיתי במל"מ פ"ט מהל' עבדים
כ"ג ג' בקשה על הירושלמי דלאמר בספקר כן ומקשה המל"מ
אמאי לא ינמא דמפקר גופה מהיום ופירי לאחר ל' יום,
והקל"מ סימן ר"ח סעיף א' כתב על המל"מ שגועל ממנו
דברי כרשב"ל בחדושי, ושיינתי בדברי כרשב"ל פרק מי
שאלו וסנה כרשב"ל מעתיק כל דברי הירושלמי ומפרש
להירושלמי דאי אפשר שיסיה גופו מופקר ופירושיו לבעלים
ואי ידע מה חיקן כרשב"ל בזה יומר תמה שמפורש
בירושלמי הלא כרשב"ל פירש לדברי הירושלמי חכו ודאי
פירשו דהירושלמי אבל סעטס והסברא למע לא ינמא
בספקר כמו במסנה אין כרשב"ל שום פעם ע"ו וסקוטיא
דקראי קאי :

ואמנם הקל"מ שם פירש טענה דהירושלמי מסוה
דספקר בעין דומיא דמטיפה שיסיה מופקר לכל
מסוה דכחיב והסביעיה שממנה ועטפתה יש לך נמיסה
אשרה שביא כמו ו ספקר וכיון דשייר פירי לעצמו אין ו
נמיסה גמור עכ"ל ונ"ע דברי הגאון ז"ל הלא בסביעיה
גופה הספקר לחלאין דברי גוף השדה לבעלים והתורה לא
סקנה להם רק לנקוטי שמה אבל לקלקל בשדה אינם רשאים
כמפורש בירושלמי סוף פ' בשולה שם מחיב ר' אבה בר עמל
ל' אילא על דעסק דאת אמר קנה קרקע יחפור בורות
שיחין ומערום ח"ל הסורה אמרה וכן לאחורו בעינא
ועי' בספרי חסל משה בהשוכה שבסוף הס' שם וא"כ מעילא וכל
לסוה איפכא מני דהשדה יסיה ספקר והפירוח לבעלים
חכ ספקיר רחמנא שיסיה ספקר האי נמיסה גמורה
דסביעיה גופה לא בעין רק שיסיה ספקר לעמים ולעשירים
כשמיטה. אבל זה שמופקר לחלאין לא ילא מכלל ונפשחם
דברי גם בשמיטה גופה היא לחלאין :

ועוד נראה לי דהירושלמי לא סבר כלל דלמדין ספקר
משמיטה, דסנה אימתי אמריק דבעין ספקר
דומיא דשמיטה חס למדין מן ונפשחם חכל הירושלמי
נראה דלא יליק ספקר מן ונפשחם דסנה אימתי בירושלמי
פרק ו' דפירא הלכה אי ספקיר לעמי אוחס סעיר חכל
לא לעמי עיר אחרת ע"ד דר' יוחנן ספקירו ספקר וע"ד
דריש לקיש אין ספקירו ספקר ומשמעות פלוגתתם שמה
דר' יוחנן לשיטתו דלא יליק מן ונפשחם ולא בעין ספקר
שיסיה דומיא דשמיטה ספקר לכל העולם ורשב"ל לשיטתו
דיליק מן ונפשחם בני דומיא דשמיטה, וא"כ ר' יוחנן
ספיר הירושלמי לא יליק מן ונפשחם ושם כפרק מי
שאלו כל סוגיות הירושלמי אליבא דר' יוחנן כמפורש
שם בסנהלם סעיין חכרייה בשם ר' יוחנן ור' זעירא
בשם ר' יוחנן ולר' יוחנן לא בעין דומיא דסביעיה וחפי'
חס סיה סמנא דש"ס שם הלא ר' יוחנן הוא המסדר
הירושלמי ואל"כ כל הסוגיות הסחומות ולדבריו לא בעין

דומיא דסביעיה ולא יליק לר' יוחנן מן ונפשחם ח"כ מפורש
דלא סקל"מ :

ולכאור דברי הירושלמי דפרק מי שאלו, נבאר סנהלם
עד מה דראיתי בירושלמי קידושין פרק ג' ה"א
וכי אימתי שם ר' אבה בשם ר' יוחנן סרי ו עולה
לאחר שלשים יום ומכרה כחך שלשים יום ה"ו מכורה
וסקדיטה סקדט, פ' דקודט שלשים יום יוכל לטוט לכל
דבר שיירט ויוכל להקדיש להקדש אחר וגם למכרה להפקיע
אוהה מהקדש לגמרי ומכור שם בירושלמי סעטס דסוה
הקדש לקידושי חשכ וכמו דבבב"ב חשכ חס קידשה לאחר
ל' יום דחזרה כמו כן בבב"ב ולכך שם אימתי ר' בא
בשם ר' יוחנן סרי עולה לאחר שלשים מכרה כחך שלשים
אינה מכורה סקדיטה לא קדיש לידה מילה (פירוש לאיזה
דבר) אמר לאחר ל' יום לשייר גיח ועבודה וכוו גירסא
ספ"מ שם דגריס ר' בא בשם ר' יוחנן ובסוה בירושלמי
אימתי ר' אבה בשם ר' יוחנן וזה פסוה דכרי ר' אבה
אמר לעיל לסיק לסיק יחא מאד גירסא ספ"מ דגריס
ר' בא בשם ר' יוחנן, ודברי הירושלמי לכאורה פסוה
מאד ואין לו טוה פירוש כלל איך אפשר שיסיה כבב"ב
עדיפה מקידושי חשכ דבבב"ב חשכ לאחר שלשים יום
חס חזרה בה חניס מקודשה לחלאין ובבב"ב לא יוכל
לחזור קודם ככגיע שלשים יום ודבר זה פסוק מן הסכל
ואדרבה מלינו לעיל בירושלמי לסיק דקידושי חשכ עדיפה
מהקדש דאמריק שם בהסוגיא בירושלמי ר' אבה בשם
רבי יוחנן סרי ו עולה שלשים יום כל שלשים ה"ו עולה
לאחר שלשים ילאח לחולין מאליה מעילתה מה סיה רבי
יוחנן אמר מעילתה ברור ר' אילא אמר מעילתה ספק פ'
סרי חס מקודשה לי שלשים יום כרי ו מקודשה וכ"ס
בש"ס דילן נדריס. כ"ס וע"ס בר"ג מכ בין הקדש ומכ
בין חשכ הקדש יולא בלא פדיון ולא מלינו חשכ יולאח
בלא גט ח"כ אדרבה קידושי חשכ עדיפה מהקדש וח"כ
אחרי דבבב"ב חשכ חס קדש לאחר שלשים יום מורח
חס לא אמר מעכשיו, ולמה בבב"ב מכרה כחך שלשים
אינה מכורה :

והנה הק"ע שם נראה דסריגים כוס ומסרין דוס דומה
כחילו אמר מעכשיו הוא, וזה אינו לעב"ד דח"כ
למה אמר הירושלמי שם דלכוי אמר לאחר שלשים יום
כדי לשייר גיח ועבודה דכרי במפכסין אסורה בנייה
ועבודה ומלאתי דכחוספוחיו סריגים כוס ומסרין דכ"ל האי
לא יחמריק לאכור בנייה ועבודה ומסריים על עצמו דוחק
ואני סעיני בדעה עבר חכוי סחם כפוח רגלו של הגאון
ז"ל ואמר אי כי אין סנהלם לדבריו כלל וכי איסורא
דרבנן הוא שפאמר סלי האי לא מחמריק סלה איסורא
דאורייתא הוא ועי יוכל להקל בזה, ולא אפשר לפרש
כאן כמו דאימתי בסוף פרק סמוכר חס הבייה דשייר בשדה
בשביל סורעים שלא ינקו משדה הקדש דככא בשולה פשטה
קדושי ככולה וחפי' באומר רגלה של ו עולה פשטה קידושי
ככולי ומכש"כ בהקדישה כולה :

והנראה לי בפירושא דהירושלמי דהירושלמי בעצמו מפרש
פעמא דר' בא בשם ר"ח שלא תקשה מקידושי
חשכ כ"ל, חכו סקאמר הירושלמי לידה מילס אמר ליה
לאחר שלשים יום, ומשני לשייר לו גיח ועבודה פירוש
דסבר ר' בא בשם ר' יוחנן דסיכא דאפשר לפרש כוונת
המקדיש נפרי חנפי חס לחזרה לגמרי כמו סכא שאמר
ס"ו עולה לאחר שלשים יום אפשר שאמר לאחר שלשים
ככדי

כדי שנתוך שלמים יום יסיכ בידו לבטל ספקים מכל
 וכל ואפשר שכוונתו היה הן אמר דהתחלת הסקדס הוא
 לאחר שלמים יום לא היה טוונתו שיסיכ בידו לחזור בחוך
 שלמים יום מהסקדס לגמרי, אלא לכי אמר לאחר
 שלמים יום כדי לשייר לעצמו גיחה וצדדחה עד שלמים
 וזכו מעטם סחס נדרים להחמיר, אבל לא היה דעמו
 לזה שנתוך שלמים יהיה בידו לבטל הסקדס לגמרי, והיה
 כמאלי קמי הסקדס שלא יוכל לחזור בחוך שלמים יום אחרי
 שאינו מתחיל הסקדס מעכשיו, ע"ז מייסו עם הירושלמי
 עד דינים שים לזה וכמו דחס מושיל כמו כן מושיל
 בסקדס ואמר עם בירושלמי אם אמר חלות מהסקדס
 היה שיקנה לך לאחר שלמים יום מכרו בחוך שלמים
 יום אינו מכור ואף שסם בחלטס ב' עשס חוקס מ"ט
 מס שנתולין לריך קמן בסקדס תל הסקדס בדיבורא בלתי
 עשיים פעולה לשם קמן :

עבים יאל לנו מסירושלמי סי"ג מהעסקתו דחס אפשר
 לפרש טוונת מהקדש לחרי חזפי בזה שאמר
 לאחר שלמים אם לשייר או למאלי אמריק דכוונתו לשייר
 וה"כ בהסקד שאמר הירושלמי דחלוי בפלוגתא דרבי ורבנן
 ולא אמרינן ליזיל לחומר דכוונתו היה לשייר ל"ט, ואמנם
 נראה לי מלשון הירושלמי דמסקת ליה לסיירושלמי אם
 אליק בהסקד לחומר כמו בסקדס, וכוו לשון הירושלמי
 שהעסקתו לעיל אף בהסקד כן ב' על דעסיפ דרבי מובקרת
 ועל דעסיפ דרבנן אינסי מובקרת אף בהסקד כן ומשני
 הירושלמי איס דומס הסקד להקדס דבהקדס כ"ט מודו
 דאחירפו לגבוס כמסירוחו להדיוס ולכן אמרינן בהקדס יד
 הקדס על העליונה ומפסיק בלשנו הסחות שבשיעורין
 ואמרינן בדודאי הקדש לגמרי ורבנן מודו זה שאמר מהיום
 חליק דשייר בזה גיזס ועבודה לשלמים יום ובתמס גם זה
 אסור מפעס דפספס קידושין ככילס וכדאמרינן בלומר
 רגלס של זו עולה דפספס קידושס ככילס וכן סי"ג וכן
 בקדוסי אשכ, ומעסה גיחא קושייה המל"ט סקססס עם
 ספרק ס' מסלכוס שבדים למה אמר אף בנט שחרור
 כן הא העבד חפוס בעלמנ ולדברינו סוכוחנו לעיל דלא
 כהקלס"ס הקושיא ביוחר סמוכ הא העבד חפוס בגופו
 ולריך לביסס עשוחר ומאלי דמשני המל"ט דחסיסס אינה
 מושיל רק שלא להשתעבד בו אבל לאיסורא לא ומספיקא
 לא שריק איסורא, לדעסי לכאורה אינו מובן חירוחו אחד
 דעס יעסס למחול דלמר דהיכא דאינו רשאי להשתעבד
 בו כיו משחרר, ואף זה אפשר לישב דסונייס הירושלמי
 הוא לר' יוחנן ור' יוחנן סבר דלריך גם שחרור בבלי
 גיעין (ל"ס ע"א) ור' יוחנן הוא ססידר הירושלמי ואויל
 לשיטתו אבל מ"מ עדין ל"ט הא סכא איחא לפנינו שער
 שחרור שאמר וכהב בהסער מעכשיו ולאחר שלמים יום
 ומכני לגוף העבד ומחילא היה לו להועיל לשחרור וכדאמרי'
 עבד סכביא גטו וכוונתו בו עלמך ונכסי קמין לך דאמריק
 מדכועיל הסער לעינן עצמו מושיל להגכסיס וכמו כן סכא
 דעוסיילערין נוף סי"ג כ"ל להועיל לעינן האיסורי אף דיש לחלק
 דבעבד סכביא גיפו סחס סכל מחמת הסער וסכא לדעס
 סמל"ט סכל מעטס חסיסס, מ"מ כיון דסכל מחמת הסער
 הא אין ססר לחלחין, ואף בלעס דברי המל"ט חמיסיס
 נחד לז ומעטס סכריטו דסגס אם אמר מעכשיו ולאחר
 שלמים יום אף אם חפוס הסחות שבלשונות מ"מ אינה
 שייר ודאי שייר כרי בהעבד ובעבד כיון דמחית לשיורה מחילא
 לאו כריחותו הוא, ואף לפ"ז לא יושיל ששחרור אף לעינן
 גופו דמאלי סכני סכוס חפוס בגופו דהחמת סכוס חפוס

ועיני מיושב היסב מחילה דברי הירושלמי שם גיעין
 אינה כמסנה ומסרס ר' אילא משוס דלא מאינו
 אשכ נשוואה לוס ומעסס ידיה לזה וסוס ר' זעירא מקלס
 ליה ולוח ליה בנייה דלוריחא אשר לכאורה אינה מובן
 מכ חידס בזה ר' אילא דשיבה לו ר' זעירא וקרא עליו
 בנייה דלוריחא, ואף לפי הדברים שכתבנו גיחא דבאחמ
 בעס שחרור סדומס ללשס אמרינן דל דעסיפ דרבנן איס גם
 ומחילא היה לן לומר בנט אשכ נמי דאינו גם מחאי
 טעמא דלאו כרוס גיטא סוס, ואי משוס דיוכל לומר
 דכוונתו היה לשייר מעסה ידיה של האשכ ע"ז אמר
 דלא מאינו אשכ נשוואה לוס ומעסס ידיה לוס ואלו היה
 כלפשרי לומר דכוונתו היה לשייר מעסה ידיה היה גם
 גמור דחנאי לא כיו שיור בנט ובפרס דבאחמ גופס
 מעולם לא היה קמי לבעל ואינו דומס אשכ לעבד שים
 לו בעבד קינן הגוף, וה"כ שייר גוף העבד למעסס ידיו
 ולא כיו כרוס גיעול אבל באשכ ספיר כיו כרוס גיטא
 דאין כאן שיור רק סנאי ויודס ר' אילא דלא מאינו
 אשכ נשוואה לזה ומעסס ידיה לזה וה"כ בזה שאמר
 מכיוס ולאחר מיחס, ע"כ לרבנן ספק סנאי ספק חרס
 ולכן אינו נע וזהו חידוש גדול דאינו דומס למחנה ולא
 לבט שחרור וקרא ליה בנייה דלוריחא וכבי פירושו בנט
 כרוס גיעול כחמיס דכרי ללזוס דבר כחב לו לאחר
 מיחס לשייר לו גופס וה"כ לאו כריסוח סוס ורלס לישב
 דיה סנאי למעסס ידיה ולאמר לים ר' אילא לא מאינו
 אשכ נשוואה לזה ומעסס ידיה לזה וה"כ מה זה שאמר
 מפיוס ולאחר מיחס ובאחמ לשייר עסס לא אפשר דאין
 לו כלל סוס קינן בגופס וכק"ט עם מפרס דליכא למימר
 לשייר גופס דכרי גופס מנרס ודבריו אין להס שוס עסס
 דכרי אף אם מנרסס לא יוכל לשייר דבר מס, אמנם
 באחמ לא אפשר ששייר בגופס דכפירסס דאין לבעל שוס
 קינן בגוף האשכ וע"כ לחורס היה טוונתו ולכן לא כיו
 גם, ולכאורה לדכריס סרל היה לנו לומר דודאי כיו חרס
 דלשיור ח"א כדפירסנו וע"כ לחרס סיא, ואף זה אינו
 קושיא דאפשר סיהס טוונתו שמתחיל מעכשיו ולא יחול עד
 עתה מיחס ו

ואך לכאורה קשיא לדברינו דכב מעסס ידיה בעלמס לא
 שיך בוס שיור אף בעל מנח דכרי וכו דבר שלא
 בא לעולם וע"כ ח"א לחול רק בלס שיורי שייר לידיה
 כמו דאמרינן בכתובות כ"ס ובדוכסי טונב מוחר מעסס
 ידיה ר"ט אומר סקדס ומסיק ללא חיימא פעמא דר"ט
 משוס

מטוס דסבר אדם מקדים לשלכ'ל אלא הסעם דאי כאלו
 אחר יקדשו ירך לעושיכם וחי אין לו גנוסם שום קרין
 חיך יטל לסקדים ידים , אך באמת נראה ברור דאין לו
 שום קרין בגוף האדם כדאמרו מסונים עזיבות , ואמנם
 זה שאמר בפ"ם דכיו כאלו אחר יקדשו ירך לעושיכם
 הםם פעמא כדאמריק עם בש"ם עתוך שיכל לטפה למעשה
 ידים מעשה כ' נראה כן אמת דאין לו שום קרין בגוף האדם
 מ"מ אחר שח"ל תקמו מעשה יריה לבעלם ויוכל לטובה
 פ"ו האי קרין פירות דומם כאלו כיו קרין בגוף לטפה ,
 וכ"ו ים לבעל כ"ו שנוסג בה כל עמיני אישות אכל אס
 משקר בהכנסם עמיני אישות עם אשתו לא תקמו בזה שיהיה
 מעשה יריה לבעלם ופשיטא אס מגרסו ודאי אין לו
 נכאשם עוד שום קרין פירות ולא אפשר ששייר ידים של
 האשם למעשה ידים דכאוסן זה כשמגרסו לא תקמו לבעל
 כלום ואין לו מכ לשייר וחו סברה אמיתית וכדורס ,
 ונמצא שאין מהסוגיא דנחובות שום סתירה לדברינו כג"ל
 יא לו מדברי הירושלמי כדברינו דחילוק ים בין נע אשם
 לגט שהרור דנגע אשם אין חילוק אס אחר ע"מ שמעשה
 ירך או שאמר ע"מ שתתן לי מעשה ירך כמו שפירשנו
 אף לדברי הרמב"ן והגימורקי יוסף , ובגט שהרור ים חילוק
 דאס אחר ע"מ שמעשה ירך שני כיו שיויר ולא שהרור
 הוא ואימתי כיו שהרור רק באופן אס אחר ע"מ שתתן
 לי מעשה ירך ומ"מ אין סתירה לברא"ם והסוד מסי"עלמי
 כג"ל דלא נמצא בירושלמי לחלק בין אס אחר ע"מ שתתן לי
 או ע"מ שמעשה ירך שני :

עוד ים לבאר דבר אחר מה ששייך לענין זה דפנה במס'
 קידושין פרק האומר נבי מקדש במעשיו ולאחר
 שלשים יום ואחר רב מקודשת ואינה מקודשת ואפי' לאחר
 שלשים יום שמתה כספק קידושי שניהם ושמואל אחר
 מקודשת ואינה מקודשת עד ל' יום ולאחר שלשים יום פקטי
 קדושי שני וגמרו קידושי קידושי ראשון ופי' רש"י מספקא
 ליה כחי לאחר שלשים חי טנאה כיו אס לא אחזר בי
 תוך שלשים יום יכיס קידושין מעשיו ואי חזרם כיו ממאי
 דקאמר מעשיו וקאמר איני אומר מעשיו אלא החקדשי
 לאחר ל' יום ופי"ם וא"כ לרבי דאומר הנאה א"כ בעבר
 אס אחר כיו נע שהרור מעשיו ולאחר שלשים יום ואס
 חזר בתוך שלשים יום לא כיו משוחרר דזבו נופח כסנאי
 אס לא אחזר וא"כ מאי ר"מ בין רבי לרבנן סלא גם לרבי
 לא כיו שהרור ומלאמי דברגיש בקושיא זו הקל"ס שם
 והשאר בל"ע , ולעיל' נראה דהחילוק בין רבי לרבנן אס
 מה בתוך שלשים יום ולא חזר לרבי כיו משוחרר דסנאי
 לא היס רק אס יחזור ולרבנן אף נמה הרב תוך שלשים
 יום נמי לא כיו שהרור דכיון דמספקא לכו אס חזר כלל
 מזה שאמר מסיום וא"כ כיו נע לאחר מיתה ואך כהפקד
 עוד ל"ם , ונראה דבהפקד נמי לרבנן אס מה בתוך ל'
 יום לא כיו הספק דאלו חזרה הוא וא"כ חל על זס
 רשות יורשין והיורשים לא הסקירו ולכן לא כיו הספק כלל :

יום שמה יחזר בו וע"כ דסבר כהרמב"ן דאס עם בתוך
 שלשים יום אף אס לא חזר ג"כ כסלו קידושין וכשיש"י
 שם אחר ד"כ לשמואל פשיטא ליה דתנאה כיו הלכך כל ל'
 יום כיו קידושין תלוי שמה יחזר בו , וזס נראה דאס
 מה בתוך שלשים כיו קידושין ולכן אסו כעל אבני מלואים
 דרש"י באמת סבר כהרמב"ן דאס מה בתוך שלשים יום
 ולא חזר בו כעל הקידושין ודחף מאד כסברה רש"י ולדעתו
 הסקושה וכדכזיב טעם בזה האבני מלואים דהרביב ע"י
 שני מאמרים מרש"י שאינם שייכים זה לזה כלל דזס שפי'
 רש"י נד"ם ושמואל אחר אינם כספיקא וכו קאי על לשון
 ראשון כהסוגיא שרש"י ס"ס"ם לומר דסוגיא דרב ושמואל
 סובב וסוף על הירש"א דמתניחין באומר לאשם כרי אס
 מקודשת לאחר שלשים יום ולא אחר מעשיו החס ברור
 כשמש אס מה בתוך שלשים יום אף שלא חזר בפירות
 ודאי אינה מקודשת דכרי עוד לא קידשה כלל ובמאי מסקדש
 דאינם מתחילים קידושין רק לאחר שלשים ובתוך שלשים
 מה ולמי מסקדש ולכן פירש"י אינם כספיקא אלא עד שלשים
 יום שמה ימות הראשון דאס ימות ודאי כעל הקידושין
 אכל זס שפירש"י שם נד"כ לשמואל פשיטא זס סובב וסוף
 על הסוגיא דפירש"י ס"ס"ם דרב ושמואל אלו על הספיקא
 דמתניחין באומר מעשיו ולאחר שלשים יום א"כ הקידושין
 מתחילים חיבה , ולכן פירש"י שם הלכך כל ל' יום כיו
 קידושין תלוי שמה יחזר בו דכשכשיו קידושין מתחילין
 חיבה אך רשות לו לחזור בתוך שלשים יום וכיון שלא חזר
 בתוך שלשים יום גמרו קידושי ראשון כפי סנאו אכל אס
 מה בתוך שלשים יום ודאי קידושין של ראשון גמרו
 שפרי לא חזר בו , והנראה דסקל"ס לכרי כסימן ר"ח
 השאר בל"ע על הקושיא בהפקד מאי חילוק ים בין רבי
 לרבנן משום דנשיטתו איל כספר אבני מלואים דגם לרבי
 אס מה בתוך שלשים כעל קידושין וכן בהפקד חכו
 עשה דמוכה לדעתיה ולדבריט שפיר היס כוסר רש"י כשזמו
 סקדוש במקום זה לכזיב שמה ימות הראשון ובמקום זה
 כזיב רש"י חזרה ודבר זה אמת וכדור :

וברעת הרמב"ם אס סובר כהרמב"ן וסניטוקי יוסף
 דיש חילוק בין ע"מ שסחן לי או ע"מ שכתעשר
 שלי או סבר כפרא"ש דלשולם כיו על מנה סנאי אף
 כע"מ שכתעשר שלי , באמת ים בזה מחלוקת גדולה בין
 רמב"ם סלחרונים וכבר סקשו סכו"ל כיו"ל סימן ס"א
 וס"ך שם דהרמב"ם סותר א"ע מן פרק ו' ה"ל מעשרות
 לפרק ט' מסלכות כפרים דבהלכות מעשרות פסק דע"מ
 כיו שיויר ונפרק ט' מסלכות כפרים פסק באס אחר
 הכן ע"מ שכתהזום שלי כרי כמתנתם של ישראל זס
 ומתקן לכל כהן שירלס וע"ש ככ"ט וכדרכ"ו כחדשים
 דהרמב"ם סבר דע"מ כיו סנאי ואך סנאי כעל פשוט
 דכיו מתנה ע"מ שכתוב בתורה , וכח"ל כהנסוסו לע"ז
 חו"מ סימן רי"ב רצונו להסב כוונת הרמב"ם שאס סבר
 כהרמב"ן כחילוק בין ע"מ שסחן לי כמעשרות לע"מ
 שכתעשר שלי ועוד סקדים סקדמה אחת דהרמב"ם
 מיירי כמספקא ואבני , כפשוט ואף לשינה כשעומת לא
 כגפתי ופוסק וכלימה ככזיב לרבר נגד רבינו כז"ל פ"ז'
 דכריו כשיי רחוקים ואינם מתקבלים כלל , יסן פי כשני
 כסקומוס לשון הרמב"ם שזס ופסי פסק ככזיב פסק ככז'
 ואך אפשר לחלק בין כשויס :

ועלה על רוחי לומר דבר חדש ברמב"ם זל ,
 ואקדים סקדמה קטנה סנוע לדינא וכזס יכזו
 פסקי הרמב"ם על כהן , וכיס נחזר אכן לפי עמי דמסיק
 כפ"ם

ומצאתי כספר אבני מלואים להבאון כג"ל סימן מ'
 חזת ו' דמתחילה רכס לומר כפירש"י כדברינו
 דמה בתוך שלשים כיו קידושין ופליג עם כהרמב"ן יעו"ש
 ולכסוף ספיק דדעה רש"י נמי כהרמב"ן יעו"ש וכוכיה
 כגאון דרש"י סבר כהרמב"ן משום דנחמלס פירש"י נד"כ
 ושמואל אחר אינם כספיקא אלא עד שלשים יום שמה
 ימות הראשון ולא ינמח קידושין ומלא קידושי שני חייני
 למפרע וכוכיה כגאון מדלא פירש רש"י כספיקא עד שלשים

ולפי דבריו נרוד דברמנ"ם בשיעור הרל"ם קאי דלון
 חילוק אס אמר ע"מ שמעשר שלי או אמר ע"מ שתחן לי
 המעשר ולעולם סוי תנאי וממילא בענד סוי מאוחר, כל זה
 נרדו בעמ"י בדריס אלו וברוך סחוק לאדם דעם ואל יאל
 מעינו דבר אמה :

סימן נא

שאלה אס חסרון סקנאס נגס סוי פסול כמו מחוסר
 ק"לס או לא :

תשובה בעמ"י סנה סדבר מפורש נר"ג גיעין על
 מסותין גיעין (דף כ"ג ע"ג) האשכ כוסכס
 גיעס וסליס כוסכ סוכרו שלין קיוס סנס אלא כוסכסו
 כוסכ סר"ג ווס לשונו וססויני ח"ך אשכ כוסכס אס גיעס
 ומקסו לכסל וסס מחסרס סקנאס האשכ לכסל בין כחיכס
 לכחיכס דסס כחיכין לעיל דכאשכ כוסכס גיעס לא אקנו
 כוס רכק לכסל מידי וכו"ל מחוסר כחיכס סקנאס
 וססיס, עוד סארין קלס סס סר"ג ומסוים ח"ל ומסוך
 סדוסק יס לי לומר דסקנאס כיון שאינו מעשס כנופו של
 גע דומיס דק"לס לא מיקרי מחוסר מעשס דדומיו דכחיכס
 בעיס כיון דכחיכ וככס ונתן, מבואר כרבינו יסיס דמחוסר
 סקנאס קודס כחיכס אינו פוסל נגס אכל דברי סר"ג
 חמויס סאר, ולכאורה דכריו סותריס סוניס ערוכיס
 דכסס אמריין כפרק כסוי סדס דכסוי סדס אינו מוכג
 כמקדשין וקל דחיק סגמרה מלד כעסס סדבר לעס
 אינו נוסי כמקדשין ולכסוף סכיק סגמרה וכו"ל טוב
 ר' שמעון יוס וסלי סכל דלמר קרל ושפך וכסס מי
 שאינו מחוסר אלא שפיקס וכסוי יגל זס שמחוסר שפיקס
 פד' וכסוי וסססל דלחיס לכסי אשילו חיסל קדשי מזכס
 מי שאינו מחוסר אלא שפיקס וכסוי יגל זס שמחוסר
 שפיקס נרירס וכסוי ח"ל מפורש דמחוסר פד' חף שאינו
 כגוף סדבר כמו שפיקס עכ"ל סוי חסרון ודבר זס דומס
 חמס לפל דלמריק כגיסין וככס ונתן מי שאינו מחוסר
 אלא כחיכס וססיס יגל זס שמחוסר כחיכס ק"לס וססיס
 וכו"ל אס זכו שמחוסר פדיו סוי חסרון לענין כסוי כן סוי
 חסרון סקנאס חסרון נגס וסססויו כוס סרכס פד'
 כדיוי סג' ר' אהרן סידערסקי סכורלדל סרלס לי סכבר
 כחוכס קשיו ז על ססר כית מליר על אכ"ע כסוס
 סגלון ר' חילקל סמטרנער, עוד קסס לי מסוגיס
 סרובס כפרק רלשית סג' (ד' ק"לס) רלשית סג' אינו כוסג
 כמקדשין ודייק כגמרה סס כמקדשין מלי פעמל לא
 ולכסוף מסיק רכס אמר כמקדש גיוס עלמס סר"ל ליכז
 וליפרוק וליחוב ליפ אמר קרל גז אלך ססן לי מי
 שאינו מחוסר אלא כחיכס וססיס יגל זס שמחוסר כחיכס
 פד' וססיס וסירס"ל מרקסמין כחיכס לכחיכס כעיקן שלל
 יכיס חסרון פד' כנתיים סרי מפורש דפד' חסרון כמו
 חסרון כגוף סדבר וק"לס ז מלחסי כחוכס על ססר
 חורס גיעין מכגלון מליסל, וססויליס שמסרליס סגלוגיס
 סר"ל דחוקיס מלד כנרלס לכל מעיין :

והנהגות לחון דכר"ג מחלקן בין מחוסר פדים סלמור
 לענין סקדס למחוסר סקנאס דכדיו, דסנס
 ידוע דסקדס כוסכ כשלסס אליכס דרבנן ופסרס אליכס
 דר' אליעזר כן יעקב כנסכדריין ס"ק (דף י"ד) מסיסין
 דלל ככחי חל ועיין כפרק סכחקין (דף פ"ח) מוכס משס
 דכז לסיכוכל דלס ככזכר מכר ססקדס כלי שומל מסלסס
 לו כלסי עסרס אליכס דר' אליעזר כן יעקב ללו מכירס
 סיל

סס"ס כ"כ (דף ס"ג ע"א) דכיון דלמר ע"מ שמעשר רלסון
 סלי סוירי סיר למקוס מעשר וכו"ל סוי סמוכר וסלוקה
 שופסס כסרכ ז דמוכר יס לו חלק אחר כסלי סדס
 וסלוקה יס לו סעסס חלקיס כסלי סדס וכו"ל ח"ך יולל
 כלוקה כוס סכלי מקבל המעשר ממחוסר ז דכרי סוי
 על מוכר ממס וסמלל דלמי מפריס כלל שוס מעשר סדסס
 עלו וגס ססכוסל סל סמוכר ג"כ כמי לעסורי לפי חנאי
 ז, ולמסס סוסססס סס ד"ס על מנה כככו סמכר לו
 כח זס סיוכל לעשר על חלקו, אכל קסס אמה סיוכל
 סלדס לכסנוס חנאי סרלונן יעשר מפירוסיו על פירוס
 על שמעון אכל סכל לא סיס שוס חנאי רק ססמעשר
 יכיס עלו ולא סכנס כלוקה סיסיס לו כח זס סיוכל
 לעשר כוס על חלקו, וגס ססנלי סיסיס סמקוס סייך
 לסמוכר ג"כ לא ססס וחק ממוס ססילדס דורס מוכס
 פלמו ופ"מ שמעשר יכיס עלו אינו מופיל כלל ממוס
 דסל"ל ולכן דלמריק דכונסו כיס לסייר מקוס מעשר
 לעלמו, אכל ח"ך ימלל סכיס כונסו סיסיס לו כח לעשר
 על כנולכ סל כלוקה שזס אינו כמסמעסו כלל וחק אס
 סמוכר מסנס כוס כפירוש אשכר לח"ך לו דין חנאי
 דכלוקה קכעי לחסיכ סנלי זס סוכו סוככו ולא טובס
 סמוכר אשכר דוסו נקרל ספומי מילי כעלמל כדלמריק
 ככ"מ (דף ס"ו ע"א) דכז סכמי כלוקה לחנאי ולא
 סכסס כלוקה כול ספומי מילי כעלמל וכן סכל דסלוקה
 לריך לכסנוס סיסיס לו זס למעשר לחכוסל עלו ולא
 סכנס ח"כ ס"ל ספומי מילי כעלמל, וחק דכח"מ ס'
 ר"ו סעיף ג' ססקו כסס סרמכ"ס דגס אס סכנס מי
 שאינו לריך לחנאי זס ג"כ סוי סנלי, עכ"ל קסס דוס
 יחלל אס כיס סנלי מפורש כוס דעס סרמכ"ס דכיס'
 מי סיסיס שסכנס סוי חנאי אכל לא כלופן זס שלל כיס
 סנלי כלל רק דלמריק כיון דסנלי ע"מ שמעשר רלסון
 עלי אינו כלוס וסלדס לא יולל דכריו לכעלכ וסלמריק
 דססו כיס לסייר לו מקוס מעשר דכוכס עלמו סול
 דרס אכל ח"ך נלמר כ"כ יכיס מפיל סמסמנוס חף
 לעשר פירוסיו סל כלוקה, וכלמס לדעחי ל"ע על סכוס'
 סכככו סמכר לו כח זס סיוכל לעשר סל סוסססס
 סכרי וכו"ל ככ"ע יוד' ס' קפ"ד וכח"מ סיסן ר"ז דלס
 סנלי סלריך כלוקה לססנוס וסכנס סמוכר סוי ספומי
 מילי כעלמל וכו"ל סכל לא סכנס סלוקה רק סמוכר ולמס
 מופיל כלל סנלי זס, לכן מלס לעני"ד דמס"ס שלל כיס
 כלן חנלי מפורש שספירוס סל סמוכר יכיס מעשר על
 פירוס כלוקה וכו"ל סוי כמעשר סל סמוכר וסלוקה כלמס
 לריך לעשר פירוסיו מן כסעסס חלקיס סיס לו וגס סלי
 נוסל מעשר מחלקו ומפריס סרונסו מעשר וסמעשר עלו
 כול וסל דלל ככיס סרמכ"ס לרין זס סול ממוס דסרמכ"ס
 אינו מביא כעלמל סוי סדיויס סמפוסיס כגמרה אכל
 זס שאינו מפורש ככ"ס זכו ח"ך דרכו להכיר ולל סעמיק
 סרמכ"ס רק ססוגיס כמו סכיס ככוכס וססל יכזו ס'
 סססקיס על ככין סלן שוס ססירס דכסס כפרק ע' מ'
 ככריס אס סכנס סיסיס ע"מ שמסנוסו עלו ח"כ יכעל
 סעלוס מן סככרלל מכל וכל שלל יוכל לקייס מלוח כחיכס
 כמסנוס לככין סוי מסכס על מס כככוכ כחוסס סס,
 כמל וסמסנוס סייך לסככרלל כמו סכככו סוססס סס,
 אכל כעל מנה סמעשר רלסון שלי דלל ככעל סמלוס
 וסלוקה יפריס מוכססס חלקיס עלו לכן סוי סנלי קייס
 וסלמריק סוירי סיר למקוס סמעשר ודבר זכ סלס ומחכבל
 וסלעסי סדכריס לפי כמס גדולי סוסן וסכוכו חכמיס,

היה כלל וכבר סבילו ראייה זו כסופסופ חמורס (דף כ"ה) ר"ס לא אמרו וכו' וכו' במסכת מגילה פרק הקורא את המגילה (דף כ"ג) ר"ס חדם מי קודם :

וגם בהקדש הדין דפחות מדי לוחש תור חס שמוס בחרי כדליתא בהמורה פס וכן פסק הרמב"ם פ"ו מהלכות עירובין הלכה י' וגם הקדש אין שודין לה בהקדש אכסרית אלא בתקירת דמים ע"פ הרמב"ם הלכה י"א ולא כן בהדיוס דאינו לריך שפוח ופחות מדי לוחש הוי מחילה ואף בשיעור לוחש ג"כ קנה רק מחזיר הלאוהא אבל נוף המכר קיים ומוכר אכסרית המקה קיים ולדעת כסור בפ"מ ס' רכ"ז חסילו פלוגתא אינו מחזיר ועיין בפ"מ ח"מ סימן רכ"ז סעיף י"ט :

ולכן בהקדש מחוסר פדיון הוי חסרון אמרי דמחוסר כמס דברים המעבדים פדיונם אבל בהדיוס דל"ז פוס דבר רק יתקף כשמיכס להסס להגבירו הוי מדלתייתא קיין מעליה חף בלתי נתיים הסבף ובלי מסירה או משיכה או שארי קמיים כאלו מנוחז אלתינו בתקופתם סקמיים לקמן סימן ר"ז ואף לולי דברינו פס וכשיק קיין כסף או משיכה אבל סיכף כשמתך או נסן דמים גמר קמינו בשלישום ודבר זה הוא בידו וכל שבידו ללא מחוסר מעשה היא , ולכן כחב סר"ג כיון דהחסרון אינו בגוף הדבר כמו קליטה לא תקרא מחוסר עוד מעשה בין בהדיכ להתיים אבל חסרון פדיון בהקדש דכשיק שפוח ומעבד בדיעבד דבלי שפוח אינו פדיון ודאי הוי חסרון ואף חס נאמר כדברי הרשב"א דכל סיכף דלא בעיק מופתין לא אמריק מי יאמר דמודקקי לים חלחא וכדעובת ממסכת שבת (דף ע"ו) דהדיוסות מליים הרבכ אבל מ"מ מחוסר מעשה גדול לקבלס יחד ולהשוות דישוטיים ולעשות חקירה על דמייס ולכן בהקדש מחוסר פדיון הוי חסרון כמו חסרון קליטה בנפ חס פשוט וברור לעג"ד ואין שום קופיח על סר"ג וא"כ דינו תקיים ובפרט דלא נמלא מי שיתחוק עליו בזה וא"כ פסטיקן דהסרון סקנחא בנפ לאו חסרון הוא , וכעין סברא זו מלאכי כהדוסי רשב"א ב"ק (דף ס"ה) ד"ה מעיקר חולין והסמח"א הקדש ועס"י דב"ב דבריו מ"מ חסרון מקיימים בק"ז :

ועדיין לריך ביאור , דהסס הסוספת בהמורה פס ד"ס לא אמרו הקפו קופייום חמורות ע"ז דמכס מסכ"ה פריק באמתיקן דחס נפדס בהקדש נפחות מג' לרבך או פחוס מי' לר' אליעזר בן יעקב אינו פדיון ובתמורה משמע דמחולל גס בחרי וגם קסס הוא דאמר שמואל הקדש פוס מנכ שחללו על שו"ס מחולל , ומחוך זה חידשו הסוספת דין מחוסר די"ב חילוק בין בע"כ ספודה סקדישו כזי כלי בוואח אינו לריך שלכס לשוס סהקדש ובכס"ג סקדש שוב מנכ שחללו על שוב פרוסה מחולל אבל גזכר הסוכר סקדש לריך ג' או י' יע"ס בהוספת ועיין פו"א שהלריך כזס ומסכים לדיו של בהוספת , ולפ"ו דבע"כ ספודה סקדש שלו ח"כ על אלו הדברים סלמרתו לפיל ח"כ יסחער פליט בחרס הקופיח שסקיינו מפרק כסוי סדס דממרי סגמולל דלכסי ספור סקדש מכסיי ממש דכתיב וספך וכיסס מי פליט מחוסר חלח ששיכס וכסיי י"א סקדש שמוסר ששיכס פדיון וכסוי דסתס מיידי ככפ"כ שעליו מוסל לפדיוו וע"ס בהוספת ד"ס ולפרקייהו דלריך לפדיוו ממש ספסד קדשיס נרלח מדברייסם שהכע"כ הוא ספודה וכע"כ לשיסם בהוספת חמורס הוי כהדיוס סקונה דכר מהדיוס דכיו לב"ב ספיר דמי וליס כלן שומח כג' ועכ"ז קריק ליה מחוסר פדיון וא"כ חסרון פדיון ומחוסר סקנחא דסר"ג פוס ולדברי מ"מ חסרון מ"מ חסרון

סר"ג דמחוסר סקנחא לא הוי חסרון קסס עליו ממחוסר פדיון דסכח דכיו חסרון :

אברא דדברי הסוספת בעלמס חמוסיס מאלד , חס שייס רבות הוי קפיח לי דדברייס סס נד סוניח ערוכס ככורות (דף כ"ס) דממרי דפרכ לדומה קדשי כד"ס ואינו חסור כגיזה ופריך דברי מדרבנן חסור ומסיק חלח שארי פרכ דלא שכיחא וסירפ ולא גזרו רבך במילחח דלא שכיחא ופריך סגמולל וליחלח ולפקח לחליק ולגזוס וסדר לקדסס וממרי דמייס יקרין ופריך וליעבד כדשמואל דאמר שמואל סקדש שוב מנכ שחללו על שוב פרוסה מחולל וממרי לימר דאמר שמואל דיעבד לכתלס מי אמר , וכנס פרכ לדומה הוי מנכ ליבור וליכח בעליס שהקדישוס ועכ"ז מקפס סגמולל ליעבד כדשמואל פרי משרס דגזכר הסוכר סקדש יוכל למכור שוס מנכ על פריס וממכרו ממכר הרי מסורס דלא סהוספת , ואפי כרב הגאון ר' סעמד חכ"ד דק"ק חלחא ל"י סקפס על הסוספת ג"כ מסוניח ערוכס בהסכס מעילכ (דף י"ד פס) אמר שמואל כורין בחול ואח"כ מקדישין מ"פ ס' וסס מסיבי מוסר סקפורת מה הוי עשין כס הוי מפרשיסן ממנכ סכר הלאומין ומסללקן לחכס על מעוה סלואמין ומסרין לחוס לחומין ומודין וססלקן לחכס מהרומה חדשכ ופריך אמרי ליחליס לחכין וממרי לייכח כיון כשיעור מעוה ופריך וסלמר שמואל סקדש שוס מנכ שחללו על שריס מחולל ע"ס וכסס ג"כ כגזכר חיידיקן ופריך וליעבד כדשמואל חס כן מסורס מהכא ג"כ דלא כהוספת וכבר ה"ב לי מ"מ כדבר כזה עס הגאון פפרס סגולס ר' יוסף סלול"ל חכ"ד מלכוב ועס הגאון כמסורסס פאר סודר ר' סירפ ליב ר"י ר"ע דמחיכחא רבחא וואלחזין וכולס שהאידו דברי הסוספת כ"כ , ובגאון ר' סירפ ליב כספרו סעמק סלחכ סרניס כסקופיח סמריה מסוניח דמעילה על הסוספות , חלכ בין כך ובין כך יכיה לריך סייכיה הסוספת אמרו כן ולפ"ו יחזור סקופיח על סר"ג דמרי ככע"כ ספודה סקדש שלו ח"כ שומח ולדברי סר"ג לא הוי חסרון ויכס כאלפכר למר דהוספת לא סברי דינו של סר"ג כזכ שמוסר סקנחא לא הוי חסרון וסתימח ספ"ס נוח כזי הוי ח"כ סיס לנו למר דדינו של סר"ג נפל כרנכסח וסר"ג לא סבר להח דהוספת דכפליס ח"כ שומח ולסוספת דח"כ שומח כפדין כע"כ סקדש שלו אפכר דסברי דמחוסר סקנחא הוי חסרון , חלכ קסס לומר כן דכנס ידוע דמח סר"ג בעל הסוספת דסבר דלומן קונס כשכח כלי וחי"כ נפ לשולס כסכחכ ססורס כנפ קנחו לכנס ותוב הוי חסרון סקנחא קודס ססויס וח"כ לריך סחמין נפ לחשה לפי הסוניוס שסכיאט לפיל דחסרון פדיון הוי חסרון , ואמנכ אפכר למר דכנפ ליחח לדיוח דלומן קונס כשכס כלי עפ"י דברי סר"ג כהוסכ כלי י"כ סוכח ככ"י יר"ד ס' רכ"א וככ"ע יר"ד סימן ס"ל סעיף ח' דנוסן סכלח לחומן לצייר לזיריס שסוחקיס עליסם וספרס על כעלס אחר סליירס קודס שפרשו כחכ סר"ג סס ואפי' חס ה"ס דלומן קונס כשכס כלי סיינו שיס ממשוח כשכס עון סחמין ט עליס וסיקן כלי חלכ סכח לא עשה חלח מי כסמריס ואין כסס עמס , ולפ"ו דסמריס אין כסס ממש כמו כן דיו של ספוסר כ"כ אין כן ממש , חלכ כלמח סכונס סר"ג סלח חס נפרסכ כסוספס ה"ס סמוס מאלד דברי מסורס סגמולל ככ"ק ל"ס דנכ כלככ וסמנין סיך לומר לחומן קונס כשכח כלי וכבר סלריס כזס כל חכמי סדורות סלפייטו סקנח"ח וכו"ס וכסכונכ מסר"ג סלוי דדברי סר"ג סמוסיס מאלד , וסלפס

והאמנם בזה כמו שפירש הפכ"י מהדו"ק סימן ה' דברא"ש
 עיירי כסמנים דנפ"כ אבל כסמנים דכאומן ודאי כרא"ש
 מדרש דקונס האומן נשכח כלי ואל"כ נכסיהם הצימין שלולם
 כהנחין בדיו של הסופר ודאי הסופר קונס נשכח כלי ואל"כ
 מחוסר הקנאה והאמנם כיום תקנו להקנות להכעל קודם
 סמניה כל הכלים והדיו והאייר, אבל בזמן הגמרא לא
 היה כן ואל"כ קשה לדעת כר"י הסופר קונס נשכח כלי
 ואל"כ מחוסר הקנאה וע"כ לריכס לחלק כמו שהלכנו דחו
 שאמרו בגמרא מחוסר פדי' הוי חסרון וזו דווקא בהקדש
 משום דבעיק שומא נחלחא ובריבער מעכב אבל בהדיע
 מחוסר הקנאה לאו חסרון הוא ואך בהקדש שבכ"כ שולס
 שאל' שומא קשה שאמרו שם בהקדש כסוי הדם ילא זה
 שמוסר פדי' ושם עיירי נכפ"כ וע"מ קרי ליה כס"ם מחוסר
 פדי' זה לריך ישוב כמו שהקפידו לעיל :

ומצאתי כעו"ס מקום ליישב מה שהקפידו לעיל
 מהסוגיא ה"ל דמיירי כנפ"כ דאל"כ שומא
 וע"ל אמרו ילא זה שמוסר פדי' וכסוי, ה"ל דנפ"כ לא
 קשיא ולא מידי דהנה שם רטו להרץ אליבא דר"ש דסבר
 קדשי ברוק בבית איש בכלל העמדה והערכה והאמרי' שם
 כהסוגיא ואצ"ל טלח ר' שמעון היא ושאני כהא דאמר
 קרא וספר ויכסה כו' ופנה ר"ש סבר כהחתימן כנ"מ
 פ' הובנ (דף ר"ו) דקדשים שחייב בהחריזתן ים להם אונאה
 וכיון דיש להם אונאה ובהקדש אחי' פחות מדדי אונאה
 חזר גם לר"ש דהנה מאי פעמא דפחות מדדי שיעור אונאה
 הוי מחילת משום דאמרין מחל הסופר אם נחלחא אבל
 בהקדש מי יוכל למחול ואל"כ פשוט ראשי' פחות מדדי
 אונאה חזר, ועיין על"מ פ"ב מהלכות גניבה הלכה א' ואל"כ
 הדאי לריך שומא אף כנפ"כ הפודס הקדישו וכיון דנפ"י
 שומא ולא מכיני אבשרא וכמו שפרשנו לעיל ולכן חסרון
 פדי' הוי חסרון, ואין להקשות מאן לימא לן דמיירי
 בהקדשים שחייב בהחריזתן וזו לא קשיא ולא מידי דהרי
 קא דהיקן למחול ואין שהקדש יפטור מכסוי ואל"כ כדאשכחין
 יאוצר החכמה בזה האופן ג"כ יוחא :

ג מה שהקפידו מהסוגיא דפרק ראשית בגו ג"כ יוחא
 דהנה שם אמרין סד"ל ליגזו ולישרק וליחייב ליה ושם
 בראש הסוגיא נמי אמרין סד"ל הואיל ומדאורייתא בני
 גיזס מיכח ביכי דגזו ליחייב ליה והא קא קדיש לה סד"ל
 לפרוק וליחייב ליה, והקשו ע"ז הסופרים תימא אמאן
 קאי אי אמאן דעבר וגזו אבו קאמא הוא דקניס ליה
 משום דעבר וגזו לפדותו וכעלים שפקדישו נמי אמאי ואי
 אבטן לא סול"ל לפרוק וליחייב ע"ש כסוספס והשאלו נתימא
 והנה כזה יש להקשות גם כאן על תירוץ דרבא דאמר
 סד"ל אמאן קאי :

והנה הרמב"ם השמים לתירוץ דרבא וכבר נתקשה בזה
 בכ"מ בשם מהר"י קורקום ומצוה בכ"מ דהכר"י
 קורקום הריך בזה ונדחק מאד וככ"מ הירך דרבינו לא
 נתיב סבא לענין דעא רק לומר דהשגחה לה דאיתפרך
 לאך למשחי הקדש ולא שם להביא אוקימתא דרבא
 דכיון דחייב תרי גונא דאיתפרך קרא סגי ע"ש בכ"מ :

ואמנם מי אנכי שפ' ששקלים להרסר אחר דברי
 עק ז"ל אבל פורס היא ולמוד אני לריך ועמק
 ממני דברי מן הגס הרמב"ם כל יאודו לקבץ כל כדניס
 המפורסר בשני החלומים ע"ס כבלי וירושלמי ספרי וספרא
 ותוספתא, כשמיס דין המפורסר בתלמוד במקושו ומי אמרו
 רבא ואין יאמר בכ"מ רבא להרץ קרא דלאך ולא נחיס

לענין דין וצפרס שאפשר לשפוט ולומר דחייב לחת ראשית סגו
 אם פדס את הניה דברי לאך מקרי ובמכירה בלאות זס
 חייב הוא גר"ס ובמפורסר כמאיתין סלוקה גו לאמו של
 חזירו אם שייך המוכר חייב לא שייך סלוקה חייב ומפרס
 רבא כסוף הסרק שם דאיתא מפתיחן כבאי טנא דסך
 אמר לו מכור בני תמיס של פרס ו כנ"ל וע"ש ברש"י
 וחוספס דאס פירש לו הכל אני מוכר לך אין טאן לכסן
 כלום ופירשו כסוסקים עיין ש"ך י"ד סימן של"ג ספיק
 ת' דפסור משום דלא גו לאך הוא דהא טאן איס
 שלו ואל"כ במקדיש גזס דהלאן הוא שלו ודאי הים ראי
 לחייב דברי לאך הוא ואך פסור משום דהייב מחוסר
 פדי' בין גיזס לנתיבס ואך השמיס כרמב"ם דין כוס
 ששכרתיס אנו לדפס דדין כרוך להלכה ולמעשה
 והדבר פלא :

ואמנם לענין נראה דהרמב"ם סבר דאס כנפ"כ
 פדס הניה בלחם מחייב הוא ליתן לכסן ר"ס
 משום דקניסין ליה ססקדישו להפקיע מהו הראשית סגו
 וכמו שפסק הרמב"ם בכלתה תרומות פרק ג' הלכה י"ד
 דין לי סלקה מעשר שבלים לא ימן תרומתו לכסן שבלים
 אלא קניסין אותו לרוס וארוה ואס ספריס תרומת מעשר
 שבלים כמו שפירו לו ה"ז כוחס ועמך לכסן את הרוס
 ואס הכסן ומפרי מה קניסו לכוחס מפרי סלקה כמעשר
 שבלים והפקיע ממנו תרומת גדולה, וזסו נמרא פרוכס
 כמסכת ביבס (י"ג) אמר רבא קנאס אל"כ רבא כנפ"כ
 סבר דמשום דסקיע ממנו תרומת גדולה קניסין ליה
 וכן סבר כרמב"ם דהכא נמי אס כנפ"כ פדס הניה
 קניסין ליה ליתן לכסן הראשית סגו וכן פסק הרמב"ם
 לענין מעשר שני :

ולכן נראה לענין דהרמב"ם השמיס לדרבא משום
 דהרמב"ם סבר כהסוספס חמורס שסבאנו לעיל
 דנפ"כ הפודס הקדישו יוכל לחלל טוב מהם על טוב
 פרוטס ואל"כ שומא כעלמה ובמקום סאל' שומא זכ לא
 נקרא מחוסר פדי' וכמו שכחב כר"י דחסרון הקנאה לאו
 חסרון היא ודוקא אס לריך שומא לא הוי חסרון וכיון
 דלא הוי חסרון ממילא לא נחמטס מנו לאך לפסודא דה"ל
 אינו מחוסר פדי' דבמקום שאינו לריך שומא נחלחא טוב
 למחוסר הקנאה דסדיס, וזה שאמר רבא דנחמטס מנו
 לאך ילא זכ שמוסר פדי' דפטור היינו אס סכסן הוא
 הפודס או איס אחר שפדס בהקדש או גזבר שפדס דככל
 אלו לריך שומא ובמקום שלריך שומא ודאי חסרון כפדי'
 הוי חסרון ונחמטס מנו לאך חתן לו כמו שאמר רבא :

והנה מ"טו להרמב"ם שסבר דהייב ססקיע סדבר
 מחייבו קניסין ליה וכמו דאיתא כביבס י"ג כוחס
 למס ליה אמר רבא קנאס ועיין רמב"ם פ"ג מכ' תרומות
 סלכס י"ד וכן אמרין בקידושין (דף נ"ז) טאן אין לוקחין
 כסמס פמאה כו' ממטות מעשר שני ואס לקח יאכל
 כנגדן ופריך הגמרא ואמאי יחזרו דמיו לתקומן אמר
 ששאל בשבחה ומפורס שם דהייב דלכ להפקיע ממייבו
 קניסין ליה וכן פסק הרמב"ם פ"ו מהלכות מעשר שני
 סלכס י" וכן הלא נמי ססקיע גיוס בלחם קניסין ליה
 לנפ"כ לפדותו ופדייתו לאו חסרון הוא דנפ"כ ספודס
 ססקיע אל"כ שומא ולכן לא יוכל הרמב"ם להביא דיו של
 רבא כסמרו דהנה רבא פסרו משום חסרון פדי', ולסרמב"ם
 כיון שמכריחיס להכעל בבית לפדות ממעס קנאס וכנ"כ
 ספודס בהקדש פדייתו לא מקרי חסרון כדפרשנו וסא
 דאמר רבא דחסרון פדי' הוי חסרון הרמב"ם מערס חזו
 קל

קאי על ככך דסד"ח ליגז וליטרוק ואף דאינו מדוקדק לשון דמסיב ליה כדמב"ס לא דייק לשון זה :

שבת ורואיני דקדש למר ק בדעה סרמב"ס חרף דכרי אמר רבא סד"ח לגז ולפיק משמע דקאי על הכנסת"ב ומ"מ נקרא מחוסר פדי' וסממס ע"כ משום דברי לכתחילה זריכים חקירה דמיס ושמהל לא אמר שוב מנה שחללו על שר"פ דזכו רק דיעבד ולא לכתחילה, ועוד נראה דשוכרמים אתו לפרש דכסד"ח לגז ולפרק קאי על הכנסתים ולא אכסן ולאגזר דנאמח הכסן או סגזר פסולים ליתן לכסן אשטו אס פדו מפעם ולאו גז לאס סוא וכמפורש בסוד ומ"ע י"ד סימן ס"ג ע"ס ברמ"א וי"א דפסור אס לא קיס סלאן לגחמס ומ"ס כס"ך וא"כ ל"ל כעמס דמחוסר פדי' אף כלי סעמס דמחוסר פדי' ג"כ פסורים ולא רבא דפסור מפעם חסדן פדי' ע"כ על הכנסת"ב סוא דלמר העמס משום מחוסר פדי' ואף דכנסת"ב סעמס סקדושו דחול פדיונו כלי סומח מ"מ מקרי מחוסר פדים מעמס ולכתחילה כריך חקירה דמיס :

ואוצר החכמה

וכפ"י סכרמנו הדברים טחכ דאף כנסת"ב פסודס הקדושו כדיעבד יוכל לחלל שופ מנה על שופ פרוסכ מ"מ נקרא מחוסר פדי' מפעם ולכתחילה כריך חקירה ממון א"כ לא קספ מ"כ סכקסיו לעיל דכפי פירושו כדברי סר"ג ולפ"י סמוספח פמורס לחלק בין כנסת"ב לגזר סיס קסח מפרק כסוי כדס, אף כדנריוו ספירשע כענ לא קסח כלל דכחס נקרא מחוסר פדי' נמחמס ולכתחילה כרי לריכיס חקירה ממון ולא כן נמחוסר סקנאס דיוכל ליתן כמסנה ונמחול לגמרי כמפורש כנסת"ב ח"ט סימן רכ"ז סעיף כ"א ונס לא קסח מפרק רחמיס סגו מפעם כנ"ל : ולענין סקסויס סכקסיו על סמוספח סמורס סחילקן בין גזר ספודס סקדס לכנסת"ב סעודס סקדס דכגזר לא חמריקן סקדס שופ סוכ סחללו על שופ פירוס סמוולל וסקסיע ע"ז מסוכיוו מפורסות לפיקף אחרי שר"פ ריח מלחי סעכר קדמוי כסקסיוו סחלו, ושייחיו לחקן דברי כחוספס ומלחא כנס"ס עוקס לחר"ס דכיס איסל כירושלמי פ"א מפרסות ופ"ס ממשעות כ"ג מקדס כירושלמי וכסנין פד סלא כמסר ונמקן כגזר וא"כ סריקן פסוויס כרי כגזר כחאר סוא וחה חמרה מ"כ סעמס טשא חמר ליה ספסר כמ"ד גזר ככעלים דלא כ"י יסי דלמר גזר חז כחאר, ומחקן כירושלמי כוכ סחיר ס' פירי ועמדו לסבין סוניח סלימס כנס"ס דילן כמסכח קידושין וחי חיחא כמסכח קידושין חיכעח לכו סדכ לחמד ומסלמלין לחאר חס הקנס סמסלמלין אכז קרקע חס קרי לכו כמסלמלין אכז ססרס או לא וחמריקן סס ס"ס פיסור שאני עמיד למוד נהון לעקיכח כן יוסף כדי סיוכס כו לענייס ומקמו מוככר לו וא"כ זכ"י ר"ע כממסר עני כמד ענייס אכז סקנס ססרס לשלמו וא"כ פסטיקן סחיכעח דסרס לחאר וסמלמלין לחאר קונה כמסלמלין מי כסקסו ודחי סס"ס לא עחי מוסכר מוסכר למעשר שוב חמר כנס"ס ואכ"א שאני ר"ע דיד ענייס סוכ וא"כ לא נקרא סדכ לזס ומסלמלין לוכ רק הכל לאס חמד דר"ע כיד ענייס וסניסס הקנס ר"ג לר"ע וחמרינו כמחי פליני סי סכרזויס כגמ' ונרחס דכוכ פליני דוכ שאמר מחלס מחי מוסכר מוסכר למעשר סכר דגזר חז כחאר ולכן דחי כנס"ס דפוס מוסכר למעשר חכל כככיל סר"ע סוכ גזר סל עמיס לא יוכל לזוכס כממסר עני כמד העמיס פ"י אכז לפי ככרס ו דסדס לחאר ומסלמלין לחאר לא מכני ככ"ק וככ"כ"א סס סכר דגזר כמחן דחיקן כעלים דמי וככמחא

כירושלמי ולכן משני שאני ר"ע דיד ענייס סוכ וא"כ נקרא סכל לחמד סכקנה לר"ע ססרס וכמסלמלין, וא"כ כוכ חמסר לחקן דברי סמוספס דוכ סחלקן בין גזר ככעלים זכו לכסוכריס דגזר כחאר וססוכיוו סככאס למיל דכס כגזר חמריקן סקדס שופ מנה סחללו על שופ סרוסס פחולל זכו לסכר דסכרי דגזר ככעלים דמי כן סיס ככנסת"ב ויס לככריק ככ"ז :

סימן נב

באור דברי הש"ס כסימן ל"ח כהגם סדכריס סכקניס כלמירס או ספסק סחכ וקנו מידו סוי כשאר מוכ ואחילו מ"כ סחכ קודס סמחכ סחחן מוליא מן סירושין ואחילו ממעטכדי כשאר מוכ, ויס חמריס לחין מוכין לכה מירושמס סואיל זככ כסס כחי סחכ, ע"כ לשון סכנס :

וכד"י זה נחלכמו דכוחי סלחרוויס סח"ע וככ"ס, וסקסו דלרמ"א סוכר דכריו מלאן לח"מ סו' רפ"ו וככי חיחא סס ככנס מי סשידך כנו וקלכ ליתן כדוויח ומח קודס סככנס לחופס חין נוסלין כדוויח אלא מחלקן סכרי לא זכס ככ כחי חכוי וא"כ מפורס כנס"א לסכך דלא כשחצנד כקנין סעמס כחייו, וסיין ככ"ס סעי"ק ס' סכאריך לפרס דברי כרמ"א דסס כחוי"ס מיידי סחי' סקנין סחס ולא סהכס כפירוס לגן או לכה ולכן חס מח ככל סקנין וסכח כח"ס ע"י דעסח קנין כפירוס לכן או לבס וכוכיס חילוק **זס מרמ"י** סכוכס מכרי"ז סממנו סזליח כרמ"א דין זס ל"ח"י"ח 1234567 וסכאריך כוכ סכ"ס סס :

ואנכי סערי כדעס חלילי דברי כנס"ס סוכ חמיח דלא קסיל מירי דברי כרמ"א חכודי דכנס סס כחי"ס סימן רפ"ו ככב סרמ"א מי סשידך כנו וקלכ ליתן כדוויח ולא כוכיר קנין כלל ולכן לא זכס כחחן או סכלס ככוס דכר כי כלחי קנין לא נעסכ סוס סחחיכוו כלל על סחכ ולכן פשמת מוכין לו כדוויח מחלק ירושחו, אכל סכא כח"ס דיקק סרמ"א וככב סדכריס סקקיס כלמירס סוכו כמו קין כמפורס כנס"ס וככ"ע כחחלח ססימן לשון סממכר או ספסק סחכ וקנו מידו וזו ודחי סוי כשאר מוכ, וא"כ דברי סרמ"א כרייס וכרוויס יסריס ומחוקיס, אכל כעכ"ד ללא רכס כנס"ס לפרס כן ממוס דלפי פירושו סח"קס למכ דוקח ומח קודס סככנס לחופס חין סמלין כדוויח סלא אף חס לכו כחייס ג"כ יוכל לחור סכדוויח דכרי כלא קנין לא כשחפכר כלל ורואיו דכרמ"א דיקקו למר ממוס דמס סחכ קודס חיוו מיל כדוויח ואלו כלא קנין חין ל"מ בין מח קודס ככשחין או לא מח קודס ככשחין חס חיוו רוכס ליתן חיוו מוכן, אכל כחמח מרחס כרוו דפירושיו כדברי כרמ"א חמח סוא וסקסויח כמס כשחפכר אף חס חכ כחייס חין ו קוסיח כלל משרי סעמיס חמד דחס לא מח קודס וסוא כחייס כרי מחויב סוא כקנס מפעס כסס וכמפורס כנס"ך ח"מ סימן ר"ז סעי"ק כ"ד דאף כלא קנין מחויב סוא ככנס, ואף לברי סקק"ס"ח סס דפליג על סכ"ך עיין כקק"ס"ח סימן ר"ז סעי"ק ז' ס' דלא מחייב כקנס כלא קנין מ"מ מוכס סס סקק"ס"ח דסיכח דחייכ סערה חיוו לריך קנין ויכל למר דכרמ"א כסימן רפ"ו סס כח"ע מיידי דככחו סנאויס כפסר חקן לא כככ ככל דיני סמר וככ"כ מוכס גס סקק"ס"ח דחייב כקנס אף כלא קנין ולכן חס סחכ כחייס לריך לשלס כדוויח דחי לא ישלס כדוויח חוי מחויב סוא כקנס, וכחמח כעכ"ד דברי סקק"ס"ח סס ורואיוו חלטיס מחד וחיין ככס כרי סכנס על סכ"ך דמחי קסיל

1234567

קשיח לים להקלה"ח דזכו בשם דברים ונשם דברים חיים
 סיבנים עליו זה לא קשיח מידי דכן אמר דביישו בדברים
 פסור, אבל אם החטיב ח"ע בפירוש שיטלם בעד הכנה
 ודאי חף בלא קנין ובלא שטר מחייב הוא לשלם חף על בשם
 דברים וזכו בחוביר ולא לעביר השלם במיכנה דרעה כל
 הפוסקים דחייב חף בלא קנין, ועיין בספר נה"מ סי' ע"ו
 סעי"ק ו' שהביא בשם"ה"מ בשם הראב"ד והרמב"א שהקשו
 כאם לזכיר ולא חסיד למכ משלם הוא הוי מבטל כיסו
 של חבירו ופסור וחיך לחייב מעטם ערב ובהכרח הנאם
 דקא סמיך עליו גמר ומשחטנד וכן הוא בחנאים שטחבין
 למרינן נמי בהכרח הנאם דסמיכי אהרדי גמרו ומשחטנדים
 זה לזה לשלם בעד הכנה ועיין בה"מ סי' קפ"ו סעי"ק ל"א
 ובסי' קפ"ג ולפי"ו דברי הש"ך נכונים וברורים :

ועוד

נראה דלא קשיח כלל אם לא עשה קנין גם בחיי
 האב אינו לריך ליסן הגזרחה ואף לדברי הקל"ח
 דאינו חייב בכמה בלא קנין ג"כ יוחא מאד דברי הרמ"א
 דנ"ל דכוונה ברמ"א שכתב ומה קודם שנשאה סונחו דאלו
 לא מה קודם ודאי הכרירה בידו אם רצון האב ליסן נדוניה
 הרי רצונו לכך ואם אין רצונו ליסן הגזרחה ודאי הכרירה
 בידו שלא ליסן ואך מה לא איירי הרמ"א לחיי האב
 מסתעף לא ישנה מדיבורו דברי רצונו להשיא נחו או נמי
 וכפרס כי כבר ביאר הפוסקים והבטחה הגזרחה נקרא
 אמירה לפני ואם עליו חוב מעטם נדר ואסור לו
 לחזור דברי החתן וכלכל עניים כמה ואין להם משלם
 כלום ועיין ב"ש כהימן ל"א סעי"ק י"א בשם מהר"ל
 אבל השמועין הרמ"א דכיכא דמה האב קודם או פסורים
 יורשים דלא חיתא דכזה שהבטיחם לחם להם נדוניה הוי
 כמו דברים הנקיים בחמירה וקמ"ל הרמ"א דאינו כן ולא
 זכו קודם גשוואין כלל ואף אם היה הגשוואין ג"כ לא זכו רק
 באופן הפבואר בש"ע א"ע סימן נ"א, וזה פשוט ונוחים
 דברי הרמ"א באין שום סמירה מן מ"מ לה"ע :

ואמנם

דברי הרמ"א לאו הלכה פסוקה חף דסתמה
 בש"ע, דהנה רבו החולקין ועיין מ"מ פרק ו'
 מכלכות זכיה שהביא דברי המהרי"ט וחשובות כן לב
 ומתכשר"ס ועוד גדולים מפורסמים דפליגי על הרמ"א וסברי
 דכין שמה האב הפוסק הגזרחה קודם הגשוואין לא זכה כלל
 בגזרחה ואף ככתוב בחנאים קנין מעכשיו עכ"ל לא זכו
 החתן או הכלל בגזרחה וכתריך בזה המ"מ וביאר
 טעמיהם משום אומדנא דאדעתא דהכי שיכיה להם משלם
 דסיינו חלקם בירושפה לא שיעבד נפשיה, ושללו טלמס
 בדברי הפוס' דפרק גערה (דף ע"א) דר"ה שלא כתב לה
 אלא פ"מ לכונסה, יש שפרשו הטעם דלא זכו בגזרחה
 משום דאין זכיה עד הגשוואין ועיין חטובות עבודת הנהגות
 סימן קכ"ע וחטובות סב"ח סימן י"ד ח"א וחטובות שאריה
 יוסף, ואמנם אם כתב החתייבות בהחנאים דעה סח"ס
 באש"ע סימן קל"ה דהוי חוב נומר, ואך מלאחי בחטובות
 כנהון בריס אחרפס ונספר פחה בינה כדין המחזיין בדבר
 שאין בו ממש עקף ג' וענף ד' דאפילו בהחתייבות גמורה
 ומת לא זכו חוג בגזרחה וזנכין להם מתק ירוסחם ועי'
 בספריים שהחריט בזה הרבה, ואפשר לומר דה"מ דסבר
 דהחתייבות שהחריט בהחנאים עושה אוחס שטר נומר,
 אפשר לא אמר אלא לענין דלא מיקרי קנין אחן דבזה מיירי
 הח"ס שם אבל לענין אם מה קודם הגשוואין אם טעמים
 הגזרחה חתן חלק ירושה אפשר דה"מ סבר ככהן גאונים
 שטעמקנו דסברי דהי"ס זכיה בגזרחה חוץ חלק הירושפה :
ובזה דלמרינן השפא דבהגוים דכיה חולקים על הרמ"א

וסברי דאם מה האב הפוסק קודם הגשוואין לאינו
 נוסל הגזרחה, מלאחי בעו"ה רחיס לדברי הגאונים הנ"ל
 מהירושלמי סוף פרק יש מחלין וכו' דאיחא בירושלמי שם
 על החמסם נשאו גדולים ישאו קטנים וע"פ פירש הרשב"ם
 וזה לשונו נשאו גדולים נשים ועשו לרבי חופס מחמיסה
 הבית לאחר מיתם אחיבן קודם פלוסם ישאו גם הקטנים
 כמו כן קודם חלוקה, ועל זה איחא בירושלמי שם ר' ירמי'
 בעי קומי ר' זירא נסבין רברביה מאס גרבין ואימן פבין
 עשרים ליגרין נסבין זעירייה מאס גרבין דאימן פבין עשרה
 דיגרין אמר ליה כמה דנסבין חילין יסבון חילין, ודברי
 הירושלמי לכאורס סמוהין מחד מאי בעי ר' ירמיס ומאי
 סברא יש לו לומר דאם הגדולים לקחו יין ששום עשרים
 דיגרין יטלו הקטנים יין ששום עשרה דיגרין ולמה לא יטלו
 רק החלי ממה שלקחו הגדולים ועוד חסוס דהרי זכו היסך
 המשנה דברי במשנה קחני משרש דכמה שנשאו הגדולים
 מהפיסה הבית כן ישאו הקטנים, ואיך שלם על דעם ר'
 ירמיס לומר שלא כהמשנה ואם נאמר דשאלחו היה אם הלכה
 כאוחו משנה או לא לריך טעם למה לא יכיה הלכה כהמשנה
 והסברא מחייב דין המשנה, וכראוחי דברי הירושלמי לכמה
 חכמים גדולי הסוד ולא אמרו דבר בפירושא דסירושלמי :

דבר

מורי ה' יתנדך והבנתו דברי הירושלמי שפ"ו דברי
 רבינו סב"ס ח"ס קדושים, חס לשון סב"ח בח"פ סימן רפ"ו
 עמדתי על דעת קדושים, חס לשון סב"ח בח"פ סימן רפ"ו
 נשאו גדולים יחאו קטנים כו' משנה ונמרא פרק יש נחלק
 (דף קל"ט) ואיכא למידק מאי קמ"ל פשיטא כו' ויש לומר
 דאיחא לאשמועינן דאש"ג דהאב אמר בחייו שיסן לבנו כך
 וכך כהיה דרז גידל בשמרי פסיקא: אפילו הכי לגבי אחין
 לאו כלום הוא דלא זכה הבן בנכסיה אלא לאחר הגשוואין
 וכיון שלא היה הגשוואין אלא לאחר מיתם אחיכס ישאו גם
 הקטנים מן האמלע עכ"ל רבינו הגדול הב"ח ועבואר מכאן
 דסב"ח חולק על הרמ"א בש"ע א"ע סימן נ"א דפסק
 הרמ"א דדברים הנקיים בחמירה הוי כשאר חוב ואפילו מה
 האב קודם שנשאה עוליה מן היורשים והב"ח מפרש לדעת
 הסוד היסך דעם הרמ"א דאין עוליה מן היורשים ולפלא
 שלא הביא דעה הרמ"א ויכסוב עליו שלא דברי הרב
 בהגהה שו"ע כדרכו ברוב המקומות בחבוח ואין שיכיה
 למדנו מדברי הב"ח דפירושא דהמשנה וגמרא והסוד דנשאו
 גדולים ישאו כמו כן גם הקטנים מיירי דהגדולים לקחו
 לרבי גשוואין מעטם דאביהם פסק להם הגזרחה בדברים
 הנקיים בחמירה ועכ"ל לא זכו הגדולים יותר מהקטנים
 ואי אומר עוד דהמשנה איירי בחופס או כהב"ח דהאב
 פסק בדברים הנקיים בחמירה או שקנו מן האב בקנין
 ומת קודם הגשוואין דלפ"ה דאם האב פסק בדברים הנקיים
 בחמירה לא זכו כמו כן בקבלו מן האב בקנין נמי לא זכו
 הבנים קודם הגשוואין לענין בני חורין שני הדברים בשום
 וע"פ בס"ל לענין משועבדים הקשה הפ"ו על הרמ"א שכתב
 דנוכה ממשועבדים אבל לענין נכסיה ב"ח שניהם שיים ואם
 בדברים הנקיים בחמירה ומה האב קודם הגשוואין לא זכו
 היורשים מה שפסק להם אביהם כמו כן בקנין ומה קודם נמי הכי
 הוא דלא זכו הבנים קודם הגשוואין, וכן אפשר לומר דהבין כן
 ר' ירמיס בפירושא דהמשנה כהב"ח אך לר' ירמיס היה הדבר
 בספק אם פסק האב נדוניה בדברים הנקיים בחמירה או
 שקנו מיד האב ומה האב קודם הגשוואין נסתפק ר' ירמיס
 אם זכו הגזרחה לבד ירושהם כהרמ"א בש"ע או לא זכו
 ככהן רבוהיו האחרונים שהבחנו לעיל דלא זכו בהגזרחה
 אם מה האב ובהכי מיירי המשנה דנשאו הגדולים כו' או

כאן כלל אומדנה ואדרבה יש אומדנה לסיך לחייבו ולא לפוטרו ועוד נראה ללא קשיא ממוזות בה אשמו כמבואר בנ"מ סימן ר"ל דהיכא דנהנה מזכ לא אמרינן אומדנה וכו' מ"י סנהס ואפילו ראוי ליהנות נמי לא אמרינן אומדנה : **עוד** יש לי סברה נכונה למק דממוזות בה אשמו לא שייך אומדנה ע"י דברי הרמב"ן בפרשה משפטים אות ג' ד"ס והגרא"ה בעיני ע"כ לענין שקיה עבד עברי דתייב לען אשמו של עבד ובריו של עבד כחז הרמב"ן וזה לשונו והגרא"ה בעיני כי חמלה סמורה על האשם והכרים שחייבם חלויים להם ממד מלטים לירי כעל ועתה שנמכר יאבדו בלרחס ולכן ט"ס אם האדון אשר הוא לוקח מעשה ידיו להיות להם במקומו ומחוק זה דן הרמב"ן דממוזות מעשה האשם והכרים שייך להאדון, והכנס כמו כן נוכל לעור בממוזות בה אשמו שכנסתה שנאשם האשם לקח לו מוסר אחרי דסמורה חייבהו להאדון שיפטרם בניו וכו' של עבד שפיעה בה אשמו שחייב חלויים לה ממד ואף דהסם לוקח מעשה ידיהם ופכא ממוזות בה אשמו לעלמה יחא ליה כזה עתמה שפאם שלם היא אשמו ומלוה יש כזה לכן נכנס לשיעבודם שיחויב לה בכל האופנים ויש לנו אומדנה לחייבו וזה נכון בסברה :

והנה יודע אנכי שמחברים רבים גאוני פולס האר"י ברכה בסברה זו דאומדנה ואף אין לי הסתרים לא פלפלי דברייהם ורק בהבתי פטולה על רוחי וברוך ה' הוא לאדם דעה :

ומתוך כל הדברים כללו שכתבנו יש לדון על מעשה שראיתי באחד שהחייב לבח אשמו לזוכה ולפרנסה ולהשיאה לאים וליתן דגוניה וסיה כחוב בסחתיכות כל זמן שידור עם אשמו ושסם שבזכות קודם שמת כחב חנאים עם בה אשמו והשליש קלח מעוה וקודם הסוואח עם האב הסוסק נראה שפמורים ירשי המת להשיאה וליתן הדגוניה ולרבי הסוואח דאפילו על כהו אם יש לה ירושה רבו הסוסקים דפמורים סוורשים ליתן הדגוניה ופשיעה על בה אשמו ובפרט בעובדא שראיפי היה לה לרבי פוואין ממעשה אמת שפסול מחכונתה מעוה הרבה גם בעד לרבי כהס וגם אפיע אם השליש מעוה ביד שליט כ' נספר פחה הניה דהוי ססיקה דדינה אם זכו סוג החתן והכלה והארבעי כזה לעלמי ואין רצוני לכחוב פה כי מי אנכי אים עני בדעת פאום הערך להכרים עלמו לפסוק אלכה למשפט במקום שיש גדולים ועוכים עממי הפעיר משס קאליעלעניעונין :

סימן נג

שאליה (בארזום שישראל נוהגים בד"מ ע"פ ד"ס) אחד שבה חיים ואחריו נסאר בה קפנה בה ח' שנים וכנים והניה סזונן בים והבה קפנה לא ליתן לה מהעזובן מעוה כל ימי קפנתה כי היסה משרתה וסיה לה פרנסה מתקום אחר ולאחר שנברה נסארכה עם אחד וכלו לפני ב"ד וחזעתה בה חלק בעעזובן כן, והנה אמת כי אין לה חלק בעזובן אניה אבל יש לה לתכוע מעוטסיה שחייבים לה סוורשים מהעזובן עד שבהגר וגם פרנסה הראויה לה מהעזובן כמבואר בשו"ע אה"ע סימן ק"ג, ויש להספיק אחרי שסיה לה ממוזות מתקום אחר אפשר שלא סוכל לה לתכוע כעה מחוואסיה, ושאלה כזה נחלה בנוב"י חנינה חלק אה"ע סימן ל"ה והוכח בספר פתחי תשובה סימן ק"ג. ואף בעניווי יש לי דברים נגד רבינו הגדול בעל טב"י לכן מוכרח אכתי לכתחיק דברי רבינו הגו"י ומכ שסערט על דברי

דכו סוורשים כהגדוניה והמשנה מיירי פסוק בלא פסיקה בדברים הנקיים בחמירה ודלא כבב"ח, והנה דעה רבינו האי גאון כובא בחו"ס פ"ק דגיטין (דף י"ג ע"ב) חו"ס ד"ה וחכמים אומרים דבכל מקום דליכא ססיקה דדינה חולקין, ולכן כיון דלר ירמיה סיה ססק דדן זה סיכא שפסק האב הגדוניה וסיה בדברים הנקיים בחמירה וכדרב גידל דאמר סן סן הדברים הנקיים בחמירה אם הלאה כסרמ"א אי לא ורלה מספק לומר דהגדולים זוכים במחלה הדגוניה וכדעה רבינו האי ולכן שאל לר' ירמיה חלוי יסבון הקפנים כתייב ממס שלקחו הגדולים דהגדולים זוכים במחלה הדגוניה והשיבו ר' ירמיה דאין זוכים כלל וכפס דנסבין הגדולים יסבון הקפנים דכתיבך הוא ככבים חדש וכל רבוחיו הפולקים על הרמ"א דלא זכו כלל בהדגוניה אם מה אביהם קודם כשואין, ודבר זה כפחור ופרח בדברי הירושלמי פכ"ס כוכסמ כפוב טעם רחיס מהירושלמי להנאונים דאם מה האב הסוסק הגדוניה קודם כשואין לא יטלו הדגוניה כלל רק חלקם מהסירופה ודלא כסנהס שו"ע ור"ע :

ובעצם הענין שאמרו הסוסקים דאין מוליאין מהסורסיכ אם מה האב הסוסק הגדוניה קודם הגשוואין מפעם אומדנה דאמרינן דעתיס דלא פסק ליה אדעתא דהכי אם יסיה לו ירושה קשיא לי אם אמרינן כהי הא אומדנה אמאי פסקין בממוזות בה אשמו שהחייב לזונה חמס שגים ויריש אה אשמו או מסה ומ"מ מחויב לזונה כמפרש בתשנה ובגמרא ובשו"ע אה"ע ס' ק"ד ואמאי לא אמרינן אומדנה דאדעתא דהכי שחא לא ידור עם אשמו לא כהחייב אי"ע לזוכה, ואמנם ככ"ס כה"ע עם סע"ק י"א סקס קשיא זו וחיין ככ"ס דדוקא בגדוניה מחנים אמרינן אומדנה אם מחה כהו עשוס דלא סיה דעוה אלא ע"מ שסיהנה כהו יעו"ס, ועוד מניח בשם ספ"י לחלק בע"א דדוקא בגדוניה אמרינן אומדנה ולא בחיוב גמור, וכנה אנכי לא אדבר מלד הסברה כי מה נחשב סברתי נגד סברה סגך רבוחיו עמודי פועל, אבל חמוה לדברי הגך רבוחיו המוכאים במל"מ פק"ו מוכיח דהסם שהחמשו כסברה אומדנה בעובדא שמת האב הסוסק הגדוניה והסם לא שייך סברה סב"ס דהרי עם סנה קיימתה וגם לא סברה ספ"ו דכחויב גמור לא אמרינן אומדנה וע"ס בה"מ סימן ס' כפ"ו וכסנהס ספ"ו הוא סה"ן שהארך עם דכחויב גמור לא אמרינן אומדנה וכהו עובדא דהמל"מ סיה חיוב גמור כספר ובקין וכעשכשו ועכ"ז שהחמשו הפוסקים כסברה אומדנה ומס"ס סלוי שלם ימתא ליה כהס לפסור סוורשים מפעם אומדנה, טעמייה משום דהיכא דנשיין דעה כ"ד כטיי לא אמרינן אומדנה כדסבירי כהו"ס סברה זו כפרק נסרה שחפסחס (דף מ"ז ע"ב) ד"ס שלא כהב לה אלא פ"מ לכוסס, ולי קשיא מדברי ספ"ו טפא דכ"מ סבר דכחויב גמור לא אמרינן אומדנה וכהו כפ"ו אה"ע כובא גם ככ"ס עם סק"ד פסק דאם נעשה ממוזות כיוקר גדול אינו לרין לשלם לה מפעם אומדנה ועיין כספר שער המשפט סימן ס' האריך על דברי ספ"ו סכ"ל והשיב עליו עכ"פ ממוזות בה אשמו עדיין קשה להכך רבוחיו הפוסקים המוכאים במל"מ סקסרו אה סוורסיכ קפעם אומדנה :

ורענ"ד נחמה לא קשיא ממוזות בה אשמו משום דהסם שנינו במתניתין ספקחים סיו כחכבים ע"מ שאון אה כסך חתם שנים כל זמן שאה עמי, וא"כ סיה לפסו עלה כשעכ שהחייב אי"ע ולא יסחייב אם חתגרה ממנו אשמו או שחמוה וכדומה והוא לא כן עשכ א"כ אק סהדי שהחייב אי"ע אף אם לא ידור עם אשמו, וא"כ לא שייך

דבריו, אכן רעה השואל בטובי דהנה כל עיקר הקנה
 חכמים ליתן לכבודו מעטם עד דתבגרון הוא משום שלא
 שלא יסרכו לחזור על הפסחים וזו שכבר מוכח יפה מאיזה
 מקום שיהיה חידנה מצוטתה, וכנה ע"ר רבינו הטובי הכה
 לבחורה קשה לבטל הנאי כתובס בשביל סגרה קלושה כזו
 ואדרכה גלית שמעשה ידיה שלם דיתהא ליה לאכ כסדרוס
 דבתו ואם עיקר הקנה מצונום היה רק שלא תלמדך לחזור
 על הפסחים אל"כ אם מעשה ידיה של הכה יספיקו למצותיה
 למס סהים חומיה ועוד כגם בעלמך אם יש לפכה רכוש רב
 שגסל לה ירועה מבית אבי אשה הכי בשביל זה אם מה
 בתפנותיה לא יהיה לה מצונום אחר מוחו. אמנם כ"ו סדרוס
 סבסוזה ויריכין אנו לידע דעמן של ראשונים רברבי,
 ולדעמי דבר זה הליא באשלי רברבי דבסחובות דף ג"ג ע"ב
 אמר ליה רב הסדרא לרב יוסף מי שמייע לך מיניה דרב
 יסודא ארוסה יש לה מוטס או אין לה מצונום אל"כ מישמע
 לא שמיע לי מסברא ליה לה כיון דאירסה לא יסחא ליה
 דסחיל ולאגל ליה רב הסדרא מסברא היה לה כיון דלא קיס
 לה כגוזה לא שרי זוי בכדי :

123 657

ושימתי

רש"י דבנתיא היה אם יש לה מצונום מהאחיזין
 ומסברא אין לה משום דכל תקנתא לא היה רק
 שלא תלמדך לחזור על הפסחים וסכא ליה לא למישא דכי חזי
 בארום דמישאלא זיין לה סארום וככנה רב הסדרא היא
 דהארום לא יסן לה כל זמן דלא קיס ליה כגוזה אל"כ האשה
 שכבר מוכח ודאי דאין לה מצונום מהאחיזין כן כסב טובי
 בנידון שאלו, ומינילא כשכדל דידן נמי אין לה מצונום
 ולמנס כר"ף פליג על שיפס רש"י שם ומפרש האיבעיא
 הוא לענין אם יש לה מצונום מן הארום אל"כ אין ראיה
 מכאן וכנס סרמב"ם ורבינו הרמ"ם נמי בשיעה כר"ף קיימי
 ומינילא כוי ספיקא דדינא ופסק הטובי דכחמים נקראים
 מהחוקים ככסמים ואין מתיאין מידם עוד סביא טובי בשם
 ר"י כלוי דאין לה מצונום מהאחיזין, וכנה ראייה בגלון ר"י
 סלי לא ידעו לכל ראיה טובי עמק ממני סעי בדעת,
 דהנה שם כראש סבוניא הכי איהא רב הני עד דתלקחון
 לגוברין ולוי סוי עד דתבגרון ומסיק שם סה"ם דפליגי
 בארוסה ולא בבר וכן סוי לוי כפסניהיה עד דתבגרון וימתי
 זמיתון דאינסבון ופריך סה"ם פירסי אללא או תבגרון או
 מסא זמיתון להסנסכא, וע"ר מייתי כסנאי עד מהי הכה
 מונית עד שפיראם משום ר"ח אמרו עד. שתיכבר, ואחרי
 זה מייתי סה"ם מאי דאמר ליה רב הסדרא לרב יוסף מי
 שמיע לך ומפרש רש"י דשאלו היה אם יש לארוסה מצונום
 מהאחיזין, ואל"כ קשה לשיטה רש"י וכי לא ידע רב הסדרא
 ורב יוסף פלוגתא דאמוראי קמאי רב ולוי ופלוגתא דסנאי
 וכבר עמדו ע"ר כסום' שם ד"ה ארוסה וסירלו כסום' או
 דלא שמיע לנו פלוגתא דסנאי דלעיל או שמיע לנו ומיבני
 לנו סכא סלכא וכן ספכרה לפרש לשיטה רש"י כן אל"כ
 מבואר מסוך הסוניה דמהלקוסים היה בפירושא דמהמיחין
 דהנין כן נוקבין דיהיין לבי מינאי יסכין בניחי ומיחוק
 מוכחי עד דתלקחון לגוברין כזה פליגי רב פירש דתלקחון
 סירשו אירוסין ולוי פשיעא ליה דתלקחון פירושא נשואין
 ופסק זה סייך גם לרב הסדרא ולרב יוסף וכמו דאיסא שם
 מקודם סוי רב יוסף עד דיהיין ואיבעי לנו סויה דאירוסין
 אז סויה דנשואין וכן סכא שאל רב הסדרא לרב יוסף אי
 סא דקמני עד סלקחון לגוברין פירשו קיחא דאירוסין או
 קיחא דנשואין, ולפ"ר חודא ליה ראיים רבינו הטובי
 דלשיטת רש"י סכא דהיה לה מצונום ממקום אחר ודאי אין
 לה דליסא דשיטתא דתקנתא חכמים היה שחון מנכסי אבי

לא היה בזה חכמים דאם יהיה לה ממקום אחר לא יתנו לה
 ודקלמט סובי כראש דבריו, אללא סכא מספקא לנו
 באירוסין משום דילמא הכי הוי סקנתא חכמים דעד דספחארום
 יסיה לה מצונום ולאחר אירוסין לא יהיה לה מצונום, ומה
 שמדייק הטובי הלשון רש"י דנקט רש"י מסברא חזי חומר
 שאין לה דמאי טעמא סקן רבין מצונום לסנה מנכסי האב
 כי סכא דלא סחיל על הפסחים סכא ליה למישא לסכא
 דכי חזי ארום דמהולא זיין לה סויה מדידה ואש"ס שאינה
 מחייב לונה כיון דאירסה לא יסחא ליה דמיסיל ומנה סויה
 סובי דתקנתא חכמים סיה רק כמקום כר"ה לחזור על
 הפסחים. ולפ"ר אין ראיה מרש"י לדיו דכתי פירשו
 דרש"י ו"ל מפרש דלכתי לא סקנו חז"ל רק עד שספחארום
 דכי ספחארום זיין לה ארום ולכתי סקנו כן אכל אם סכס
 מזניה כמקום אחר כלי שספחארום ודאי לא נפקע סקנתא
 שסקנו שחון מנכסי אביא אפילו אם יש לה מאס מנס ככל
 יום דלא מלינו סקחול לשיטורין וכדאמר סובי בשלמו כן
 ואך חזר הטובי מוס מהמח ראייתו וברדנו כמ"ס דמכאן
 אין שום ראיה דדוקא על אירוסין סוי סקחול לפירושא דמרש

123 657

דסקחון לגוברין סוי אירוסין אכל לא כמקום אחר :
אך חע"ג דרלוס וו סכביא הטובי אין ראיה לדיו סל
 הטובי, אכל יש לכביא ראיה לכטבי מהא דאיסא
 כפור בשם סרמ"ם חע"ג סימן ק"כ חס לשונו וכסב סרמ"ה
 ה"ג שלא נחארסה עדעה סוירסיס אכל נחארסה מדעת
 סוירסיס היה לה מצונום דלאו כל כמיניה סוירסיס להסיאה
 עלה להסארסה דספסיד מצוי וזי נמי נחארסה שלא מדעת
 ירסיס וחזו כי דינא דליכא מלן דסיכ לה מצונו מלמדן
 ארסה שסמלן וסקלי מצוי מלח"י ע"ב. וסנס מלשון סרמ"ה
 שכנה דלאו כל כמיניו סוירסיס לסויהאם עלה דספחארום
 וספסיד מצוי ששמע אלו נותן לה סארוס מצונו ואין לה
 ספסד אין לה מצונו מהאחיזין אלמא סכא דיהא לה מצוי
 ממקום אחר אין לה מהאחיזין, ואמנם מוס אפשר לדמות
 דסיכא דארוס נותן לה סוי כוי ססנאי כ"ד דאין מהאחיזין
 אכל מסוף דכרי סרמ"ה ודאי מוכח כסובי שכנס וזי נמי
 נחארסה שלא מדעת ירסיס וחזו כי דינא דליכא מלן דיהיב
 לה מצוי מלמדן ארסה שסמלן מלשון זה שכנה וחזו כי דינא
 דליכא מלן דיהיב לה מצונו מלמדן ארסה שסמלן מדאלריכין
 דכ"ד יעיינו אם יש לה מצונו ממקום אחר וכנה ודיקדק
 דליכא מלן דיהיב לה מצונו שסמטור דבריו אפילו אם אין
 סארוס זיין לה אללא נמלא איס אחר דזיין לה נשארסה
 באירוסים אלא נוגיה מהאחיזין וע"כ סעטס משום דיש לה
 מצונום ממקום אחר לכך אין לה מהאחיזין וסו כסובי :

ואמנם מסך ראיות קשה לבנות ע"ר כרין ולעשוה יסוד
 לחדש דין כזה והכל מעטס סכנסט לעיל דלכתי
 אמר רב יוסף מסברא ליה לה משום כיון דנפחארוסה נפקע
 סחוב מאביס דלא נחייב רק עד שספחארום וכן בנידון סרמ"ה
 כיון דנחארסה נפקע סחוב דכתי סויה ססנאי כ"ד עד דתלקחון
 לגוברין ומפרש רק דתלקחון סיינו קיחה דאירוסין ולכתי כסב
 סרמ"ה דמלמדן ארסה שסמלן אכל כ"ז שלא יסאס לא אפשר
 לחייב לסחחים שיחמו לה מצונום משום דסס ארוסה עלה
 וארוסה אין לה מצונום מהאחיזין ואף שכנה סמלכ דנחארסה
 מדעת ירסיס היה לה מצונום כוי אף דהוי סס ארוסה עלה
 סלל קא פירש טעמים משום דמחייבין להאחיזין מעטס גרמי
 כגרמו לספסיד לבס קנסס מצונוסיה ולא מעטס מוכ של סנאי
 כחובס דחוב של סנאי סחוכס פקע סיקב כסנחארסה ואל"כ
 אין סוכ ראי' מדיט של סרמ"ה לכסובי כדפרשו דכסא סעטס
 כי כן סקט דיש לה מצונום עד אירוסין וכיון שספחארום אין
 לה

לם שום חוב על האב ומעילת און למ מומוס מהאחיס :
ואדרבה מדברי הסוד בשם הרמ"ם קשה על הנוב"י
 דסנה מוכח מדרמ"ם דסנר דהרוס אינו
 משיב לזונה ודעה הרמ"ם וכן מפורש בדרוש וזה כשיפת
 רש"י דדנ הסוד רב יוסף נחוכחו אם ארוסם ים למ
 פזנות מהאחיס אבל מן הארוס ודאי און למ ולא כהר"ף
 ושכ"ז פסקין בש"ם בלישנא בתרא פס ד' נ"ג דמסנר ליה
 למ היינו מהאחיס לשיטה רש"י וסרמ"ם וברא"ש ור"ז און
 למ מומוס ממקום אחר ומ"מ און למ גם מהאחיס ור"ז
 מפורש סיפך דברי רבינו הנוב"י דברי מפורש דאון למ
 פזנות לא מהארוס ולא מהאחיס וע"כ הסתם כדפירשונו
 דחלקתון לעזרין פירושו אירוסין בין אם יש לה ממה
 להספיקם או לא זה לא איכסם לן דכן הסתמיז אח עלמו
 האב ופד שחשארם מוטל החוב על האחיס ולא יוסר ודקדוקו
 על הנוב"י מרש"י אינו כלום לענ"ד :

ואלולי אשר דעה קטן כפוגי אינה מכריע סו"א בשוכדא
 אומר החכמה הנוב"י דזה סבה זינה להבה כל הזמן שהיו
 מתוייגים האחיס לזונה וענה סוכעה סבה מהאחיס
 מומוסיס גרש לערד דמתוייגים האחיס לשלם לה אפילו
 אם היה לו מומוס ממקום אחר , דסנה איחא בש"ע און
 העזר סימן קי"ג סעיף ח' מי שמח וסגיח ב' גנות וכן
 וקדמה הראשונה ונטלם עישור נכסיה ולא הספיקה סגיח
 לגבות פד שמח סבן ונעלו כל הנכסיה לשהיח און שהיה
 נוטלם עישור אלא חולקות בשפ וזכחה הראשונה בעישור
 שלה ויש חולקין וס"ל דהסגיח נוטלת עישור שלה תחילה
 ואח"כ חולקים וסנה אפי"ג דסרמ"א מייסי לדעם הרמ"ם
 וספור נלשון ויש חולקין דמשמעה דבריו דסם יחידיס
 גד דישה הראשונה מ"מ הסעיין בעור ובראשונים יראו
 דישה ראשונה היא דעם רבי"ף ודיש חולקין היא הר"ח
 וברא"ש וספור ור"ז סם רביס נגד רבי"ף וסרמ"ם וגם
 כי הרמ"ם וספור סם אחרונים וסלכס כנחרא וביותר כי
 סגר"א כח דהעיקר כשיס חולקין , וסגס ידע דבש"ס
 אחר ר' יוחנן שניח ויתר וקאמרין פס משוס דיש לה
 ריוח ביסח וכן סוכה בב"ש ובחמ"ח , וסנה פרנסס סבה
 ומומוס סבה שמיס מהקנה חכמים שכן סיס הנאי ג"ד
 ואם לענין פרנסס אמרינן דאף דיש למ ממקום אחר מ"מ
 נוטלת עישור נכסיה שחקנו כן נמי לענין מומוס ולפ"י
 חלי שאלת הנוב"י בעלמחא דרבוותא סך רבתינו לדעם
 כרי"ף וסרמ"ם דסיכא דיש לה פרנסס ממקום אחר
 און לה עישור נכסיה גם במומוס סיכא דיהי למ ממקום
 אחר און לה מהאחיס ולברא"ש וספור וסגר"א אף דיש
 לה ממקום אחר מ"מ יש לה מהאחיס כמו שפסקו לפרנסס
 כן למומוס אבל אפשר לומר דאפילו לדעה רבי"ף וסרמ"ם
 דסברי דסיכא דיש לה ריוח ביחא און לה עישור נכסיה
 מ"מ סודו בשוכדא דהנוב"י דיש לה לחבוס מומוס מהאחיס
 דסנה פס בכתובות (דף ס"ט) ככי איחא סלא ליה רב
 לרבי ביני חייסי סחיון ששטנדו מסו ומסוק רב תבטיח
 ליה סרבווייכו בין מכרו בין משכחו אם מויליחין לפרנסס
 ולמומוס פיד סוקרתיס ומסוק פס ור' יוחנן אחר אחר
 זה ואחר זה און מויליחין ואיכפתיח לכו לר' יוחנן לא שמיט
 ליה סא דרבי ואי שמיט ליה כוס מקבל ליה או דילמח
 שמיט ליה ולא מקבל ליה , ומסיק ס"ש דאחזר מי שמח
 וסגיח פתי גנות וכן וקדמה הראשונה ונטלם עישור נכסיה
 ולא הספיקה שניח לגבות פד שמח סבן ונעלו כל הנכסיה
 ויתרה ח"ר תימח נדונה פז אמרו מויליחין לפרנסס ואון
 מויליחין למומוס וזה אמרם שריס ויתרה ואם איחא דלא

שמיט ליה סא דרבי יימח ליה ר' יוחנן לר' תימח און
 אחרס , ופריך פ"י ס"ש ודילמח לעולם לא שמיטח ליה
 וכי שמיט ליה קביל ופתיי סחס דליכא ריוח ביחא , א"ל
 רב יימר לרב אשי אלא מעתה אשכחה תיג"א ס"ג דלא
 יכדין לה עישור נכסיה א"ל אנה ריווח ביחא מסני נכסי
 קאחמח , אי"כ מפורש בסוגיין לר' יוחנן דיש חילוק אימתי
 אמרינן דאכדס עישור נכסיה אם יש לה לרבי נשואיה
 דווקא בשוכדא דמי שמח וסגיח פתי גנות וכן ומח סבן
 אחר שנכחה סרלשונה עישור נכסיה אבל אם יש לה
 ממקום אחר מחמה תיג"א או ירושה מאבי אמח לא
 אכדי עישור נכסיה וא"כ רבי"ף וסרמ"ם דפסקו כרי"ח
 סוד דווקא בשוכדא דר"י דיש לה ריווח ביחא פתי נכסי
 אבל אם יש לה ממקום אחר כזה לא פסקו רבי"ף וסרמ"ם
 דאכדי עישור נכסיה וכן לענין מומוס סבה אם סיה למ ממקום
 אחר דאמח נחכה לה לא אכדי מומוסיס מהאחין כן סיס
 נראה לענ"ד אם תחליפ דמומוס ופרינסס שויס סם דרינס :
אבר יש מקום לומר דאינס שויס דכ"ו דאמרין אף
 אם יש לה פרנסס ממקום אחר לא אכדי מס
 סלריכה ליטול מהאחיס זהו לענין פרנסס אבל למומוס
 אפשר דאם יש לה ממקום אחר און לה מהאחיס , ומיניו
 סרבה חלוקים יש בין מומוס לפרנסס כמכורר בש"ם ופוסקים ,
 אבל לענ"ד יש לסביא ראיח דלענין זה אם סיה לה מומוס
 ממקום אחר דומה לדיני פל פרנסס וכמו בפרנסס אם יש
 לה ריוח מעלמח מתוייגים ליתן לה עישור נכסיה כן
 במומוס נמי וסוד דאיחא פס כפרק תיג"א סאסס (דף
 ס"ח ע"ב) אמר רב סונא אחר רב פרנסס אינה כנחאי
 ככובה , מאי אינה כנחאי ככובה אי יימח דאלו פרנסס
 ערפס ממשעבדי ונחאי ככובה לא פרנסס ממשעבדי מאי
 קמ"ל כו' ומסיק אלא מאי פרנסס אינה כנחאי ככובה
 לכדנתיא כו' ובתוספת פס ד"ס מאי סימח דאמאי לא
 קאמר נמי דפרנסס אינה כנחאי ככובה לענין דאם נשאו
 או נגרו איכדו מומוסיין ולא איכדו פרנססן כדאמר רבי
 גופא לעיל ולענין פרנסס שמין ככא אי אמרינה ומזנות
 אמריק לעיל דאון אומדין אם סיה אלא שמין את סכסיה
 ונחנין לסס , וי"ל דסך פשיטח ליה ואיכא למיפדך וסא
 מפשיס ככל יוס כדפריך לעיל ור"ח סידך דלענין נשאו
 או נגרו דאכדו מומוס ולא אכדו פרנסס דא"כ חרסי דרב
 סודל ל"ל יו"ש ואם איחא דיש חילוק בין מומוס לפרנסס
 לענין אם חוגית ממקום אחר דבמומוס און לה מהאחיס
 ובפרנסס גובה מן סאחיס א"כ יימח נמי לענין זה אמר
 רב סונא פרנסס אינה כנחאי ככובה דבמומוס און לה
 מהאחיס אם גווח ממקום אחר ובפרנסס יש לה ואון
 לומר דלא אמר סס משוס דלשון פרנסס אינה כנחאי
 ככובה משמע לגרוסי כח דפרנסס ואי יימח לענין זה כמו
 סאמרס נמלח פרנסס עדיפח ממומוס סא ליחא דברי
 אמריק פס בתחלם ססוניא אי יימח דאלו פרנסס פרנסס
 ממשעבדי כו' וסקסס פ"י מאי קמ"ל אבל אלולי סאי
 קוביח וז סוי אמרינן ככי אף למעליזתח , וא"כ יימח
 דלענין זה אמר רב סונא פרנסס אינה כנחאי ככובה וכנאן
 לא אפשר לסרך כחיכולים דסחוססם דסכא ודאי אינה
 דבר פשוט דברי בפרנסס גופא פלוג"ר תיג"א ור"ח אשי'
 אם יש לה ריוח מסך נכסי א"כ און ו דבר פשוט וע"כ
 דלא אמר סבי דלענין זה פרנסס אינה כנחאי כ"ד נראה
 ברור דאון שום חילוק כין מומוס לפרנסס וכמו בפרנסס
 אם יש למ ריוח ממקום אחר מ"מ גובחה מהאחיס כן נמי
 לענין מומוס נמי גובה מהאחיס כל המומוס :

כן נראה לענין הפסלה לענין דינו של הטב"י ובטובות
 דין שיהיה משרסם ל"ל דגם הטב"י מודה שטובות מהלכות
 מנוונותיה דהלא בפירוש אמרו חכמים מעשה ידיה לעלמה
 ואף וכל לעקור הלכות קביעות ע"ש בפ' נשרה (דף מ"ג)
 ובש"ע סי' קי"ב :

סימן נד

שאלה אם ע"א נאמן בחיסור ערוה במקום לחיבה
 רגלים לדבר כדברי העד :

תשובה בעו"ה, לענין בדין זה הפירוי אחי הרב כג'
 ר' סענדר נ"י סאנ"ד דק"ק אורלא חה אשר
 העליתי בזה בעו"ה יתעלה ויתנשלה, הגם רבינו הגדול
 בעל טוב"י במהדורה קמח חלק אה"ע סימן נ"ד וכן בסו'
 ג"ה ומועתיקים דברי הטב"י בספר פתחי טעובת אה"ע
 סי' קנ"ז חו"ט חידוש הטב"י דהף דקו"ל אין עד אחד
 נאמן בחיסור ערוה ואיתחזק איסורא כמזוהר במ"ס גיטין
 (דף ב' ע"ב) לימור דאמרינן ע"א נאמן בחיסורין כגון
 חגיכה ספק של חלב ספק של שומן ולא איתחזק איסורא
 אבל הכא דאיתחזק איסורא דאשחא איש סוי דבר שנערוה
 ואין דבר שנערוה פחות משנים, א"כ הלכה פסוקה
 דדבר שנערוה ואיתחזק איסורא אין ע"א נאמן מ"ע אם
 יש רגלים לדבר לדברי העד נאמן הע"א אף באיתחזק
 איסורא דאשחא איש :

ויען כי כשיי דבר זה חידוש גדול ולא ראיתי לשום
 פוסק דין זה לכן מחייב אכזי להסתיק דברי הטב"י
 ואחר זה נדבר מה שנראה לשפלות דעתיו בזה נגד דעה
 הטב"י, וזה לשון רבינו הטב"י שפיר עיקר הלימוד דלון
 דבר שנערוה פחות משנים ילפינן דבר דבר ממון מדכתיב
 כי מלא כה ערוה דבר וברי בערוה דבר גופא סיכה
 דרגלים לדבר נאמן עד אחד שהרי אופיה שקיאל לה
 וגסתרה שוב נאמן ע"א על הסומאה מטעם שרגלים
 לדבר שהרי קיאל לה וגסתרה וברי שם בחוקת הישר
 עומדת ונאמן ע"א לאסור ק"ו שנאמן להחזיר שהרי יסר
 נאמן להישר מלאיסור וכמ"ס התוספת ביבמות (דף ס"ח
 ע"א) ד"ה מידי דהוה אטבל וכו' וכן פי' רש"י בהדיא
 במסכת סוטה פרק מי שקינא ד"ה לא היסב שוהה דעד
 אחד נאמן כה אף להפסיד כסובחה שרגלים לדבר ועקראי
 ילפינן לה כו' הרי מפרש שטעם שנאמן ע"א הוא משום
 שרגלים לדבר ע"כ לשון הגו"ב, ומטעם זה פסק הטב"י
 בשאלה שהיה לפניו שהיה קידושין על חנאי ומה בעל
 האשה והאשה היכה זקוקה לאלה אחי בעלה, ופסק
 הטב"י שאלה האשה בלא חליצה וע"ז שבו הקידושין
 בתנאי שלא שוקק להאלם לא היה אלא עד אחד ומ"מ
 התירה הטב"י מטעם שהיה רגלים לדבר וע"א במקום שיש
 רגלים לדבר מהימן כפי חרי וע"ש בסיומן ג"ה שכל
 להחמיר מטעם שיש אב לאלם והיות פרוה גמורה ומ"מ
 סיים שם הטב"י חס לשונו אכן על ההישר שכתבתי מטעם
 רגלים לדבר שרגלים לדבר כדבר שנערוה גופא ע"א נאמן
 כמו שכתבתי מאוסה יש להקל גם בזה :

ודנה אף כי אין חלמוד כמוי מכריע בדוים הללו כדבר
 שטגס לחיסורי ערוה, אך הויאל דדברני חורה
 הרשות נחונה לכל אחד ופולמוד איש רשאי לשבוק, לכן
 אנכי הפעטו חגלה דעמי מה שאינו נכון כשיי ולפלא
 בעיני על הגלויים הבאים אחריו וגם חכמי דורו ששהו
 בלמח חס דברי הטב"י איך שסקו לו בדין זה, וראשונה
 קפס

ויש לברר דין זה מסירושלמי החילת שרק אלמנה חיונית
 רב יסודי בשם שמואל רבי אבהו בשם ר' יוחנן
 מליאסה שלה הותרה מוטה אשה איש שמליאסה של
 הותרה מוטה שלו אלמנה שמליאסה שלה הותרה מוטה
 שלה הותרה בליות שלה ופריך סירושלמי מה אם א"א
 שהותרה מוטה שלו הותרה בליות שלה אלמנה שהותרה
 מוטה שלה הותרה בליות לא בש"כ, ופשי תמן זריכה
 לון לגדחה אף טכא זריכה לון לגדחה, וא"כ דנאלמנה
 שמליאסה שלם מותר מוטה שלם, ממילא ביחומה דאף
 מששה ידים שלה כדאמרינן בפרק נשרה (דף מ"ג ע"ב)
 ואלכחא כותיס דרב דאמר נח סיונות מן האחין מטעם
 ידיה שלם וכ"כ מליאסה כמפורש בפתחתין שם מליאסה
 ומטעם ידיה אה"ע שלם נכסה ואיקמין בגמרא שם
 מטעם ידיה כמליאסה מה מליאסה לאחר מיתה האב לעלמה
 אף מטעם ידיה בחי האב לאב ולאחר מיתה האב
 לעלמה וכיון ומליאסה לעלמה ממילא גם מופר המוונות
 ג"כ לעלמה כמו באלמנה, ואחרי דברנו דמותר מוונות
 ודאי לעלמה ולא גרע באלמנה א"כ ממילא מוכח דהיכה
 ולא היה זריכה כלל למונח כמו בעובדא דמין הטב"י
 דאמה נחנה לפ מוטה ודאי לא הפסידה חוב שלה המגיע
 לה מנכסי אביה וזריכים סירושים לשלם לה כל המגיע
 לה ולא כמבנה הטב"י דפסק דלא זריכים ביחומים לשלם
 לה משום דלא נתקן לזוכה רק שלא תחזור על הפתחים
 וביט לה ממקום אחר שאינה זריכה לחזור על הפתחים
 אינם זריכים ביחומים ליתן לה, ומסירושלמי מוכח דאין
 כן דברי חס הותרה ממונחיה ג"כ אינה זריכה לחזור
 על הפתחים ומ"מ אינה זריכה להחזיר להיתומים ולדברי
 הטב"י היה לה להחזיר המותר להיתומים ואין לתקן ולומר
 דהסם בירושלמי הסעם משום דכבר נחנו לה וזכחה גם
 כהמותר אבל באינה זריכה למונח ולא נחנו לה לא
 זריכים ליתן לה כלל, אך לענין זה אינו בלום דבעובדא
 דסירושלמי כמותר מטעם מאלן לימח לן דכבר נחנו להאלמנה
 דלמח מיירי שלא נחנו עוד רק ששמו לה שזריכים ליתן
 לה כן וכן ונעשה מופר ועוד מלי סברא היא נחנו
 לחלק בין בידיה או לאו בידיה אם לא תקנו על דרך צדקה
 היה להחזיר להיתומים וכיון דלחזיר ודאי אינה זריכה
 ממילא אם עוד לא נחנו לה זריכים ליתן לה אף אם
 סיטומה אינה זריכה :

ואמנם לפי אבחי הדבר פלוי בחשלי רברבא דהנה
 כמותר מוטה אלמנה פלוי הרמב"ם ובראב"ד
 שרק ח' מהלכות אישות וכוונת גם בעור אה"ע סימן ז"ה
 והרמב"ם פסק כסירושלמי והרמב"ם פסק דמותר מוטה
 אלמנה ליורשים וביאר ס"מ דהרשב"א כהרמב"ם ס"ל
 ודחה לסירושלמי מהלכה וגם בש"ע לא הביא כלל דעה
 הראב"ד וא"כ אודא ראייתו מסירושלמי, אבל לענין
 נראה דכמותר מוטה של יחומה גם הרמב"ם מודה
 דלעלמה ולא ליורשים, דהנה מוונות אלמנה נתקנה
 משום שמה לא יספיקו לה מטעם ידיה לפדנחכה ולהכי
 תקנו חכמים שמטעם ידיה של אלמנה ליחומים וחס יסרכו
 אותה ולכן אם הותרה ודאי שייך להיתומים אבל ביחומה
 דמטעם ידיה לעלמה ומ"מ תקנו חכמים שיחסו לה מוונות
 א"כ עשאוה חכמים חוב מוונתיה אף אם יש לה כמה
 להחזירם וא"כ מלי חילוק יש אם היה לה להחזירם ממטעם
 ידיה או שאלמה נחנה לה מוונות וכיון דביט לה מוונות
 ממטעם ידיה מחויבים היחומים לזוכה כמו כן ביט לה מוונות
 ממקום אחר נמי הדין דהיתומים מחויבים לשלם לה מוונתיה

קשה לי לדבריו דהוה שילפינן מסופס מסופין לגמרי לטובה
 מה סופס מהימן ע"א ברנלים לדבר אף כל דבר שנעשה
 מהימן ע"א ברנלים לדבר, לפ"י כיב לנו להאמין עד א"י
 בלשכ שמה בעלה אף אס לא דייקא האשכ לדעת אס
 בעלכ חי כנון פהיא קטנה שלא ידעה לדקדק היטב אחריו
 אס פת הוא בעלה או חי, ואמנש ראימי בנוב"י דגס
 נקטנה איתא סברה דייקא היינו שחדייק בשטה שתגדל
 וכן כהנ הביח מאיר, אך עכ"י קשה דהיכני עד אחד
 בלשכ שמה בעלה אף אס אמרה בפירוש שלא דייקדקה
 לדעת אס בעלכ חי או לא, ובפירוש אמרין בש"ס דעד
 אחד מהימן משום דייקא ומיאנסכ וגם דענידא לגלוי
 ומשום פתג שבהמרת עליה בסופה סקילו עליה בתחילה
 מאי אמרה דאין שום רגלים לדבר, לדעתו אין רגלים
 לדבר יותר מזה כי האיש אשר הוא שלום בביחו ולא היה לו
 קפסיה עם אשתו מעולם וגם שלום בעולם וששחה זמן
 רב ולא נפתע ממנו אין לך רגלים לדבר יותר מזה,
 ועכ"י לא שריין לאשתו בע"א שהעיד שמה רק מטעם
 חומר שהמרת עליה בסופה ומטעם עידי לגלוי,
 ולכאורה אפשר ליישב דהסוגיא ביבמות שאמרו הטעם
 משום חומר שהמרת עליה ומטעם עידי לגלוי סברי
 ע"א בלשכ היא מדרבנן ומן התורה בעיקר שני עדים
 דיוקא ולכן מוכרח הש"ס לומר הטעם משום דייקא ועידי
 לגלוי ומטעם חומר אבל אופן שאמרו דע"א הוא מדאורייתא
 מסימן בעדות אשכ ודאי לא קא בני להך טעמים דדייקא
 כו' והנוב"י הוא מהסופסקים דסברי עד אחד בלשכ הוא
 מדאורייתא כתבאר בתשובותיו סימן ל"ג אבל הא גופא
 הקשה על הנוב"י אין קא פסקו ותמו הרשב"א והסופס
 דעדות אשכ אינו אלא מדרבנן, הא ברנלים לדבר דעת
 הנוב"י דכ"ע מודים דע"א כמו שני עדים מן התורה,
 ואף הריטב"א והגמתי יוסף סברו דע"א בלשכ מדאורייתא
 כחם הסברים נקטו להסביר למה האמינה תורה בליסור
 ערוה התורה לע"א והסבירו הטעם כי התורה מסרה
 הדבר לחז"ל בזה מכל הך טעמים המפורשים בש"ס להאמין
 ע"א בלשכ ולשיטת הנוב"י לא לריבין כלל לחפש אחר
 טעמים בזה אחרי כי כן הוא בכל איסורי ערוה התורה
 נאמן ע"א ברנלים לדבר אלא נופל עד אחד בעדות אשכ
 שמה בעלכ מכל עדות שנחורה בליסורי ערוה והסב"י
 בעלמו בתשובה סימן ל"ג ערך מלחמה נגד הרשב"א דסבר
 ע"א בלשכ שמה בעלה הוא מדרבנן ולא נתיח הנוב"י
 להך טעמים לומר דברנלים לדבר ע"א מהימן אף בליסור
 ערוה התורה יע"ש ואף חי יבינה להנוב"י דכעד א"י
 בעדות אשכ שמה בעלכ מהימן הע"א מן התורה אין
 ללמוד מזה לשאר איסורי ערוה דהרי הכא בלשכ שמה
 בעלכ גם עדותו של האשכ בעלמה מוטיל וגם כל פסולי
 טוחם וזכו ודאי מדרבנן כדפי' הנוב"י עלמו שם כן לפרש
 דעת סרמנ"ס ואין נוכל ללמוד מהכא לשאר מקומות,
 ואין לנו שום תירוץ לתרן דברי הנוב"י בזה רק לומר דבעדות
 אשכ שמה בעלה אין לנו רגלים לדבר, אבל כל בר שכל
 יודע דבלשכ שמה בעלכ והלך מביתו והיה שלום בביתו
 ושלום בעולם וששחה זמן רב ולא נפתע ממנו אין לך
 רגלים לדבר יותר מזה ויותר יש לומר כאן רגלים לדבר
 מצעודא דהסב"י שם בס"י ג"ד ר"ב שאמרה שהקידושין היו
 על תנאי שלא סוקק ליבום זה פשוט: ^{מאמר החכמה}

מקרי רגלים לדבר בזה שלא בא וכדפירש"י בכתובות
 (דף כ"ב) כלאמרת כרי לי שאין לני נוקפי כי כרי לי אלו
 היה קיים היה בא וא"כ היה לנו להאמין בע"א אף אס
 סמא ליה ולא דייקה, ואף דאפשר ליישב דהוה שאמרו
 משום דסמא ליה ל"א לא נאמינו אפשר הפירוש משום הכי
 האמירו חז"ל על ע"א ביבמה שלא להאמינו וכמו שפירש
 הריטב"א זה שאמרו משום ענווא אקילו בה רבין כוונתם
 שלא האמירו והכא להיך אבל קשה לומר כן וגם כי
 הרא"ש לא מפרש הכי, וע"כ דליתא לדברי הנוב"י,
 וביותר חמוה לשיטה הנוב"י דרגלים לדבר וע"א כשני עדים
 דמי ונאמן כלל אף בליסור ערוה התורה ואף להחריב
 להטריח להנשא למי שאסורה לו וכענודא דהנוב"י שם
 בס"י ר"ב למה אמרו כהנ סופר ועד אחד בעט פסול
 ומפרש ברמב"ם פרק א' מהלכות גירושין הלכה י"ג דאס
 נתן לה גט בינו לבינה ואפי' בע"א אינו גט כלל, וידוע
 דהרמב"ם במקום שכתב אינו גט הוא בעל מן התורה
 וכוה אשה איש גמורה וכמפורש ברמב"ם פרק י' מהלכות
 גירושין יע"ש, וזה משום שכלאופן זה שהבעל מודה שנתן
 לה גט והגט ביד האשה וכל רואים הגט בידה ודאי
 הוי רגלים לדבר שגירשה וגם יש ע"א שגירשה ומ"מ אינו
 גט כלל ולדעת הנוב"י למה אינו גט בכל אדרבה הוי
 לנו להחריב לעלמא בגט זה, ועוד אס יש הרבה עדים
 שגירשה וחס קרובים להמגרש או לבלשכ המהגרשה
 בלופן שטרוחם עפ"י דין פסולה ג"כ הגט פסול אס נתנו
 בינו לבינה והיה עד אחד החוס עליו או נסנו בשני עד
 אחד ודאי אינו גט לדעת הרמב"ם וכל הפוסקים ולדעת
 הנוב"י היה לנו להחריב לעלמא בגט זה, דסן אמת
 דהקרובים שראו מתינת הגט אינו מוטיל מטעם עדות אבל
 רגלים לדבר הוא שגירשה, ועוד כי בעל שאמר גרשתי
 את אשתי נאמן וכמפורש בנ"ב (דף קל"ד) מטעם שבידו
 לגרש וא"כ בשמיחם מודים שגירשה ואיכא ע"א לכל
 ספחות מקרי רגלים לדבר, ואף לדין דפסקין בש"ע
 סימן קכ"ג דאינו נאמן לומר גרשתי את אשתי, הרי
 הוא משום דליכא קול ומיגו נגד הקול כמו מיגו במקום
 עדים אבל אס הקול אינו מכחיש נראה דנאמן וא"כ
 בשמיחם מודים שגירשה ואיכא ע"א והקול אינו מכחיש
 לדברייהם היה לנו לומר דחוס גט כשר אף בעד אחד
 והפוסקים ובשו"ע סתמו דאינו גט כלל ואף ריח פגט
¹²³⁴⁵⁶⁷אין בו ומוכה דלא כהסב"י הג"ל:

ואין להפוסקים שמכשירים בכתב כהנ ידו מראש דכ"י
 הטעם לכתב ידו כמאה עדים דמי, וע"י בניסין
 (דף פ"ו) כרש"י במשנה כתב ככ"י ונחום' גיטין דף ג'
 ע"כ ר"ב שלשכ ניטין מפרש בדגריהם דכתב ידו כחתימת
 ידי עדים דמי, וכן מלאחי בחידושי הרשב"א שם אבל
 בכתב סופר וע"א אף בדעבד פסול, ואמנש הכשיר
 והר"א כובא כנ"ש אה"ע סימן קל"א סע"ק ל"א דסופר
 מונבק וע"א חתום בגט הוא גט כשר אבל גם זה הוא
 משום דסופר מונבק חשיב עד ועוד יש ע"א חתום על
 על הגט וא"כ הרי שני עדים יש על הגט אבל עד אחד
 ורגלים לדבר לא שמענו דלחכשר, דאס נאמר דכשיר
 והר"ת סברו סברה הנוב"י א"כ לתה סולרו סופר מונבק
 אף אס אינו מונבק ואינו מיכר לכל כתיבתו היה לנו
 להכשיר בע"א משום רגלים לדבר וכדכררנו לעיל דהו
 שגט בידה כוי רגלים מעליה ונפרש בשמיחם מודים,
 וע"כ ללא כהנוב"י, ואף אס היה מקום לומר דכשיר
 ור"ה סברו כהנוב"י ג"כ לא אפשר לעשות כן להלכה
 ע"ד

ועוד

לשיטה הנוב"י למה פסק הכ"ע אה"ע סי' ק"ח
 בסג"כ דאין ע"א נאמן לומר שמה יבמה להחריב
 וזכו מברא"ש ביבמות פרק האשה קמה יע"ש והכא ג"כ

נגד דעה הרמב"ם והטור והש"ע ובפרט לדבריו גם העיסור והר"ה סוחרים לפסק כהנ"י , וכמעט שזה ראייה ברורה דלא כהנ"י:

שוב ראינו דם ליישב קאם להנ"י מהך שהבאנו ולא יסתרו הפוסקים הללו דעה הנ"י דהכח הא"ח סימן ס"ה ס"ק פ' וסנה"מ הימן ל'ו נחשבותו לענין קרובים שחממו לעדים כגט הביא הא"ח לשיטת סמרדיכי ור"ר יקיר הובא בהגכה אשרי פ"ק דניסין דעכ"רם כשרים לעדות מן החורה היכא שמוחקים שאינם שקרנים ח"י מאי פריך הש"ס בניסין דף י' אלא תחנה במאי קא קאי לאו כהאי שטררא והאי שטררא חספא בעלמא הוא , וחדש הא"ח דמן החורה כל שטר שאין חסומים עליו עדים כוי כמו שאמר בעל פה ובדברים בעלמא לא אפשר לבקשה וע"ש בח"ח . ולפ"ז יתא שפיר מה שפסק הרמב"ם דנט בע"א איש גט אין הטעם משום כאן תסרון העדים על הגט אלא הטעם משום דאין כאן גט כלל דלא נקרא שטר כלל ובדברים בעל פה בלי שטר אשילו יהיו מאה עדים שאמר לה הרי אם מותרת לכל אדם איש כלום וביא אשה איש ככתחילה , וא"כ במקום שלא הקפידה חורה על שטר רק עדים צפיק וכל לבית אמנה דברי הנ"י דע"א ורגלים לדבר כשני עדים דמי אבל אנכי הפטוט אלולי דמסתפינה מקדושה תורחם של הא"ח וסנה"מ כ"ח צורר דליחא לדבריהם כלל ודבריהם היפך סוגיא פרוכה ניסין דף ס"ו ע"ב ושמואל אמר כחב סופר ועד כשר שהרי שנינו כחב ספר ועד כשר ולדבריהם איך כשר הא אין כאן גט כלל ובע"פ גירשה והחורה אמרה וכחב לה ספר כריתות ואין לומר דהא"ח והנה"מ אמרו דבריהם לא אליבא דשמואל ושמואל באמנה פליגי ע"ז לא אפשר כלל לומר כן דהנה כל דברי הא"ח שם הוא ליישב הסוגיא דניסין , והסוגיא שם דף י' היא דשמואל וא"כ איך אפשר לומר אליבא דשמואל דכ"י שלא כחב כהגט עדים אין עליו שם שטר כלל וע"כ דליחא לדבריהם וא"כ ראייתו שהוכחו מכחב סופר וע"א גט שהוא פסול ראייה ברורה דלא כהנ"י וכנ"ל :

ורבינו כגדול בעל פני יחושע בחידושי פירוש דלכחי לא מהי שמיכה מודים בקידושין משום דנפשיה אשה איש לדונה במיחא לסקלא ומלקוח ואחרים נסקלין על ידה חכ לא אפשר ע"י עצמה , ולענ"ד טעמו של רבינו כגדול לא נראה דברי ידוע דליסור שמוחק בע"א לוקין עליו אח"כ אם הותרו משום שנים כמפורש ברמב"ם פרק ט"ז מהלכות סנהדרין הלכה ו' ומקורן של הדברים הללו מירושלמי נזיר פרק שני חזרים הלכה א' מה דר' יוסי אמר פלוני חבל חלב והחריתי בו אינו לוקה אמר לו א' חלב הוא והחרו בו שנים לוקה וע"י גכ"מ פ"ט מסלכות נזירות הלכה י"א וא"כ כנ"ל מיי כיון דיסו קידושין ע"י הודאתם אח"כ אם יותרו בהם עדים יהיו חייבים מלקוח ומיחא כגון הס"ס . ולכן דברי הפני יחושע אינם מוציאים :

1234567 n"ח

בגד וניורה שאין להם קרובים ולא קא חייבו לאחרים וישל בלא עדות קידושין שלהם ושוד מאי קא חייבו לאחרים הוא דמאי חוב ושיעבוד אינו לאחרים עליהם ומאי שייכו בה דימא שיהא חובה לכן כהודאתו אטו מי שפדום להכירו שמכר לו שדה אינו נאמן , וע"ש ברש"י בפנים שהאריך בזה הרבה ומסקא דילפיין דבר דבר מממון בהכחשה וע"ש דבריו בקדושים , ועיי' כנ"י מהדו"ס חלק אה"ע סימן ע"ה ישב ג"כ על מדוכס ו וסנה"א דלישתמיט ליה דברי הרש"א בג"ל :

ועל תירוק הרש"א סקסב הקא"ח סימן רמ"א קושית גדולה לדבריו מאי מתרין כש"ס הכא קא חייב לאחרים הא אפי' אם לא חייב לאחרים גמי מוכרחים לעדים דברי כך גורס רחמנא ללמוד דבר דבר משמון בהכחשה וכבכחשה ע"כ בעיני שני עדים וגם קושית סגמרא ג"כ לא סלקא היטב דאמר ליה רב אשי מאי דעתך דילפייה דבר דבר מממון ומס לכן הודאת בע"ד כמאה עדים דמי כן בקידושין תשיב הודאת בעל דין כמאה עדים , ומאי קשיא הא אם יודע לתרוין דבר דבר ממון יודע דלמדין מהכחשה וכבכחשה לא מהי הודאת בע"ד ונאמנה יפה הסקסב בגאון , וע"ש נקל"ס בעומק עיונו בעל דבר חדש דניסוס מודים בממון דשיב זהו מטעם עזוב ודייק כאן מדברי רש"י בקידושין (דף ס"ב) ל"ה הודאת בע"ד כמאה עדים דכתיב אשר יאמר כי הוא זה וכיון דהודאת בע"ד חשוב עדות להבי לא מהי בקידושין וע"ש שהאריך בזה , ואחרי סליכות שהאריך בגאון קא"ח לא נחברר יפה טעמו של דבר מפני מה לא מסיני בקידושין הודאת שמיים ואי משום דילפיין מממון הא לריך לסיוח כמתון , ואך לענ"ד האמה הוא כדאשביד לה הקא"ח , ואך עוד בספר קאה הוכחנו מדעתו ואחיה שפיר דהנה החורה אמרה אשר יאמר כי היא זו ומינה ילפיין הודאת בע"ד כמאה עדים דמי אבל כ"י כשחייב ח"ע בדבר וכמו דעיי' הפסוק דאשר יאמר כו' אבל באומר קדשתי את האשה הללו הלא אבות עלמו הוא דורש ונזכר כע"ד הוא ואך אפשר לומר ע"ז הודאת בע"ד כמאה עדים דמי דברי הוא נוגע בדבר ונגע בדבר פסול לעדות ולא נשאר רק הודאת האשה והודאת האשה אינה חשובה עדות דאשה פסולה לעדות וגם כי נשארס יחידי ועוד אפ"ס שהיא מקיטת ח"ע לבעלה ואינה קונה עכ"ז הרי נוגעת היא שאפשר שעתה חושקת בהאיס הכולל ולומרת כן אע"פ שאינו אמר ולא דמי לכל הודאת בע"ד כמאה עדים ושפוקים דככל מקום כע"ד הודס על עלמו כרי מסולק הוא מן הדבר כמו **שאר**

שם מחמיר בשניהם מודים ופירשו בגלוי אחריו דבריו דם שמחמיר אינו אלא מדרבנן . וכן משרש במהרי"ט וכנ"י מהדו"ח לפרש דברי רב פפא דחוששין לקידושין זכו מדרבנן , ולא ידענא להנ"י לריך להיות קידושין דלאורייתא דהא שניהם מודים ודאי כוי רגלים לדבר וגם דסתמא דגמרא והפוסקים מיירי אשילו פדוע לכל בעולם שקדשה או שכל העיר הם קרובים ובפסולי עדום ולא נמלא שם עד כשר רק אחד אין כאן קידושין ולכנ"י דע"א ורגלים לדבר מתירין את הערוה בהמורה וכוי כשני עדים כשרים למס אינה מקודשת בע"א ושניהם מודים וחמוכים הדברים :

ומצאתי ככלן מקום לבאר למס שניהם מודים לא מהי בקידושין , וכדי ליסא נגמרא ח"י רב אשי לרב כהנא מאי דעתך דילפת דבר דבר מממון אי מה לכן הודאת בע"ד כמאה עדים דמי אף כאן הודאת בע"ד כמאה דמי ח"ל ההם לא קא מחייב לאחרים לא הכא קא מחייב לאחרים ופירש רש"י לא קא חייב לאחרים אינו חב לאחרים מידי כהודאתו וז שאינו נפסד אלא הוא , הכא קא חייב לאחרים שקדושה נאסרו בו וקרוביו נאסרין כה , ותמה ברש"א בחידושי ח"כ

שם מחמיר בשניהם מודים ופירשו בגלוי אחריו דבריו דם שמחמיר אינו אלא מדרבנן . וכן משרש במהרי"ט וכנ"י מהדו"ח לפרש דברי רב פפא דחוששין לקידושין זכו מדרבנן , ולא ידענא להנ"י לריך להיות קידושין דלאורייתא דהא שניהם מודים ודאי כוי רגלים לדבר וגם דסתמא דגמרא והפוסקים מיירי אשילו פדוע לכל בעולם שקדשה או שכל העיר הם קרובים ובפסולי עדום ולא נמלא שם עד כשר רק אחד אין כאן קידושין ולכנ"י דע"א ורגלים לדבר מתירין את הערוה בהמורה וכוי כשני עדים כשרים למס אינה מקודשת בע"א ושניהם מודים וחמוכים הדברים :